

Biblioteks blad

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING
TIDNING UTGIVEN SEDAN 1916

nr 02/2017

[s 4] Ny upphandling av
biblioteken i Nacka

[s 34] Bättre sex på
Tingsholmsgymnasiet

[s 36] Het debatt om
bojkott av Bokmässan

TEMA

*Nyanlända
förändrar
vardagen på
folkbiblioteken*

Läs med alla
SINNEN

[s 28] Ögon, öron, fingertoppar – Anne Stigell får läsning att funka för alla

Leta efter dem som hjälper till

Berättelserna om de amerikanska bibliotekariernas motståndshandlingar har fyllt medierna i veckor. "Jag är bibliotekarie på melanstadiet och ansvarar för en anslagstavla i korridoren. Där har jag jobbat med antifascistiska teman och till exempel lyft fram Rebellalliansens kamp mot förtrycket i Star Wars och hur Captain America klippte till Hitler."

"Jag har gjort en utställning i barnavdelningen där familjer kan lära sig mer om islam. Vi har ganska få titlar, men jag har ställt fram dem som finns och kompletterat med en faktpärm med artiklar."

"Jag har gjort en skyltning som håller fram vänlighet, tolerans och berättelser om flyktingar. I en av mina favoriter finns ett citat som jag använde: 'När jag var liten och såg läskiga saker på nyheterna brukade mamma säga 'Leta efter dem som hjälper till. Det finns alltid såna som hjälper till.'"

De här berättelserna kommer från bibliotekarer i Maine, Maryland och Connecticut och publicerades ursprungligen i en artikel av Kelly Jensen i amerikanska Bookriot.

Brittiska The Guardian skriver också om hur bibliotekarer över hela USA gör aktioner med främst två fokus. Att erbjuda kompetent källkritik i en värld av falska nyheter, men också en plats i världen där alla människor är lika mycket värda.

DET FINNS DE SOM SÄGER att biblioteken alltid är och har varit en motståndsrörelse. Men den

blir inte riktigt tydlig förrän det finns en part som motsätter sig fri tillgång till information eller principen om allas lika värde. Nu finns det. Inte bara i USA utan också här.

Tiden när både bibliotekarer och journalister rörde sig i en närmiljö där den ena demokratiskt anständiga uppfattningen bröts mot den andra är förbi. Där makten i allmänhet talade sanning. Där debatter fördes på ett hederligt sätt och man fick göra omtag om när kommit på en med att ljuga.

"Tiden då man kunde räkna med hederlig debatt är förbi."

DET ÄR EN NY TID NU. En tid när Fox news kan hitta på en nationell säkerhetsrådgivare som heter Nils Bildt och säger att kriminaliteten i det invandrarartade Sverige visst mörkas. En tid när en högerextrem tidning

som Nya tider får ökat presstöd, deltar i Bokmässan och river upp sår i en biblioteksforening som inte kan enas om hur man bäst motar förtrycket när man ser det komma.

Det är en ny tid nu. En tid när det inte bara blir tydligt vem som pajar, utan också vem som hjälper till.

Men det finns alltid de som hjälper till. Och i temat skildrar vi några av dem. Välkomna till ett nytt nummer av Biblioteksbladet!

Annika Persson
chefredaktör

Tappen

Att debatten om bibliotekens roll och bestånd ligger högt på agendan.

Botten

Hatkampanjer mot enskilda bibliotekarer som i Ekerö och Botkyrka.

I nummer 2 2017

- 2 LEDARE
- 4 JUST NU
- 9 MÅNADENS ELIN
- 10 **TEMA: PLATS FÖR NYANLÄNDA**
  - 12 Plattform för lärande
  - 16 Folksagorna ger kraft
  - 18 Integrationen startar på biblioteket
- 22 KOMMENTAR: HEJ NÄTBYRÅKRAT!
- 25 NY MODELL: KARLSTADS UNIVERSITET
- 28 PORTRÄTTET: ANNE STIGELL
- 34 SÅ GJORDE VI: BÄTTRE SEXHYLLA
- 36 DEBATT: OM BOKMÄSSAN
- 38 FORSKNING
- 41 AKTUELLT FRÅN SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING

FOTO: SARA JOHARI

I Sölvesborg satsar folkbiblioteket på att vara lärcentrum för nyanlända.

s 23

"Varför vill inte alla jobba med tillgänglighet?" undrar Myndigheten för tillgängliga mediers seniora rådgivare Anne Stigell.

s 12

Biblioteken i Helsingborg Star Wars-pysslade på sportlovet.

s 8

FOTO: MARGARETA BLOOM SANDEBÄCK

Följ oss varje dag

- biblioteksbladet.se
- facebook.com/biblioteksbladet
- twitter.com/biblioteksblad1

Chefredaktör/ansvarig utgivare
Annika Persson
070-373 11 60 / annika.persson@a4.se

AD/layout
Sandra Johnson
sandraj@a4.se

Forskningsred.
Tim Andersson
tim@a4.se

Reporter
Johanna Kvarnsell
johanna@a4.se

Reporter
Jennie Aquilonius
jennie@a4.se

Webb/reporter
Stina Loman
stina@a4.se

Reporter
Karin Persson
karin@a4.se

Postadress
Box 70380
107 24 Stockholm
Besöksadress
World Trade Center D5
Klarabergsviadukten 70
eller Kungsbron 1
Stockholm
Telefon 08-545 132 30
Fax 08-545 132 31

Prenumeration på BBL
För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften. 350 kr för enskild medlem (heltidsstuderande och

pensionärer 175 kr). Övriga (inom Sverige) betalar 550 kr (utom Sverige 700 kr).

Tryck
Norra Skåne Offset,
Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Produktion
Biblioteksbladet produceras av A4 Text & Form för Svensk biblioteksforening. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvarar ej.

Annonskontakt
A4 Text & form
annons@a4.se
Moms utgår ej.

Biblioteksbladet är TS-kontrollerad.

Denna tidning gick i tryck den 27 februari.
www.biblioteksbladet.se

Omslagsfoto
Margareta Bloom Sandebäck

Svensk biblioteksforening är en ideell forening med uppgift att främja svenskt biblioteksväsen. Biblioteksbladet speglar foreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

”Vi är chockade och bestörta över de order och åtgärder som kommit från den nya administrationen.”

Julie Todaro, amerikanska biblioteksförningen ALA:s ordförande, riktar kritik mot Trump-administrationen och menar att till exempel det omtvistade inreseförbudet i USA strider mot ALA:s mest grundläggande värderingar så som demokrati och jämlikhet. ■ **BBL**

Bokcirklar räddade

DET NEDLÄGGNINGSHOTADE forumet bokcirklar.se har fått en framtid. Webbplatsen tas nu över av Kultur i Väst, Göteborgs stadsbibliotek, Regionbibliotek Halland och Litteraturbanken.se. Framöver kommer man bland annat att satsa på att få i gång mer engagemang på de stora kommunbiblioteken.

– Vi vill se fler som engagerar sig i läsecirklar både fysiskt och digitalt, säger Gunnar Södow, litteraturkonsulent på Kultur i Väst. ■ **BBL**

Framtiden utmätt

MED HJÄLP AV rutat kollegieblock, tumstock och lasermätare har Kungliga biblioteket kommit fram till att utrymmet i magasinet i Humlegården räcker till 2050. Det skriver KB:s enhet för bevarande och nybindning på sin blogg. ”Det är glädjande nyheter att den prognosen som man gjorde då magasinen stod klara 1997 fortfarande håller”, säger Linda Sörensen, bibliotekarie på KB. Totalt sett består KB:s samlingar nu av 17,3 hyllmil fördelade på fem magasinlokaler i Bålsta, Grängesberg, Stockholm och Strängnäs. ■ **BBL**

Ny upphandling i Nacka

Den förra upphandlingen gav eko i hela Sverige. Nu är det dags igen. Nackas sex bibliotek ska få nya entreprenörer.

TEXT JOHANNA KVARNSSELL

”**N**är vi gjorde den första upphandlingen bröt vi ny mark. Nu är vi lite mer varma i kläderna”, säger Hans Peters, centerpartistisk ordförande för kulturnämnden i Nacka.

2010 bestämde Nacka att driften av kommunens sex folkbibliotek skulle handlas upp. Det var den första upphandlingen av folkbibliotek i Sverige och ledde till en livlig debatt.

Resultatet blev att kommunen själv fortsatte att driva tre bibliotek medan tre andra togs över av Dieselverkstadens bibliotek AB. Ett företag som redan tidigare drivit ett av kommunens bibliotek i form av en ekonomisk förening.

De nuvarande avtalen går ut i slutet av 2018. Därför har kulturnämnden i Nacka nu beslutat om att handla upp biblioteksdriften igen. Som mest kommer en enskild aktör kunna driva tre bibliotek.

– Vi vill ha två eller flera aktörer som kommer med nya idéer. Som kan öppna upp biblioteken för lämpliga aktiviteter och få dit fler besökare.

Nacka kommun har beställt flera utvärderingar av biblioteksverksamheten. En undersökning visar att arbetet med upphandlingen tog

Vem vill driva Dieselverkstaden i Nacka? Upphandling pågår.

FOTO: NACKA KOMMUN

mycket tid men att den nya driften inte har lett till särskilt stor förnyelse. Men Hans Peters tror att de positiva effekterna kommer visa sig framöver.

– Jag tror att det behövs mer tid för att se hur de olika operatörerna arbetar.

Inför den nya upphandlingen har kommunen hållit två informationsträffar för dem som är intresserade av att driva bibliotek. 20–30 personer har kommit på varje träff.

– Det finns kanske ett större intresse och en större konkurrens den här gången. Sen vet man inte hur många som kommer att lägga bud men det blir spännande att se, säger Hans Peters.

Oppositionen är fortfarande motståndare till upphandlingen. Mattias Qvarsell (S) som är andra vice ordförande i kulturnämnden ser inga fördelar med fortsatt privatisering.

– Tvärtom har vi kunnat se att upphandlingsreglerna har gjort det svårare att utveckla biblioteken. Om vi vill avsätta nya pengar till något som inte fanns när upphandlingen gjordes så kan vi inte göra det för då bryter vi mot konkurrensreglerna. Och det bakbinder oss.

– När vi till exempel såg att vi gick en miljon plus i årets budget visste vi att biblioteken hade behov av litteraturinköp men kunde inte ge dem pengar till det. Det är direkt dumt. ■

”Vi kommer att delta på Bokmässan”

EFTER EN HET medlemsdebatt valde Svensk biblioteksförnings styrelse att inte stå fast vid sitt hot om bojkott mot Bokmässan 2017.

Det var efter förra årets bokmässan – där högerextrema tidningen Nya tiders närvaro väckte stark debatt – som föreningen ställde sig bakom ett upprop om bojkott.

Nu har Bokmässan antagit en policy där tidningar i politikens ytterkanter också fortsatt kommer att vara välkomna till mässan i Göteborg så länge de följer lagen. Men Svensk biblioteksförning meddelar nu att man kommer att delta med en monter på mässan ändå.

– En enig styrelse har kommit fram till att det bästa för föreningen är att delta och att vi tydligt markerar vår hållning på mässan. Vi står för mänskliga rättigheter, demokrati och yttrandefrihet och det ska vi manifestera på plats. För vi är också eniga om att det är fel av mässan att upplåta plats åt en tidskrift som Nya tider, säger förening-

ens ordförande Calle Nathanson. I beslutet skriver styrelsen bland annat att:

”Att föreningen på bästa vis ska verka för att tydliggöra bibliotekens

roll i den demokratiska processen, värna yttrandefriheten, samt verka för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning i enlighet med bibliotekslagen råder det ingen tvekan om. Dessa frågor står i fokus för allt vad föreningen gör och framöver kommer detta arbete att intensifieras än mer.”

Styrelsen skriver också att det är upp till varje medlem att besluta om sin egen närvaro. Själv tänker ordföranden Calle Nathanson inte närvara.

– Det blir en logisk följd av att det var jag som undertecknade. Men föreningen är där.

Också fackförbundet DIK kommer att delta i mässan trots att de ställde sig bakom uppropet. ■

TEXT ANNIKA PERSSON

Calle Nathanson. FOTO: ELISABETH OHLSON WALLIN

Skolbibliotekarien: ”Inget hände i Sverige”

USA:S PRESIDENT DONALD TRUMP sa i ett tal i februari att någonting allvarligt hade inträffat i Sverige. ”Ni ser vad som hände i går kväll i Sverige? I Sverige. Vem kunde tro det?” sa Trump och refererade till flyktingar.

Efter uttalandet hoppade sig frågorna. För Emma Johansson, skolbibliotekarie på Bodaskolan i Borås, blev det ett hektiskt dygn. Hon hade nämligen hand om Sveriges officiella Twitterkonto, @Sweden, under veckan.

– Det var helt sjukt vilken aktivitet det var, säger hon.

Trump menade att han gjort uttalandet efter att ha sett ett inslag på Fox News, om påstådda problem med invandring i Sverige.

För Emmas del hör källkritik till vardagen i jobbet.

– Det är ofta som ungdomar hänvisar till ”det stod på nätet”. Men jag frågar alltid vilken sida det stod på och vem som skrev det. Det verkar inte som att Trump

har koll på källkritiken, säger Emma Johansson. ■

TEXT STINA LOMAN

Emma Johansson. FOTO: PETER ANDERSSON

ORDET

Oodi

Oodi är finska för ode och blir nu också namnet på Helsingfors nya stadsbibliotek. "Namnet ska vara lätt att komma ihåg, lätt att uttala och använda", säger vice borgmästaren i staden, Ritva Viljanen. "Det ska också vara vackert och föra tankarna till litteratur och därmed biblioteket som institution."

Ny utredare till nationell strategi

Christina Persson.

TIDIGARE bibliotekschefen för Göteborgs stadsbibliotek, Christina Persson, anställs som utredare i Kungliga bibliotekets sekretariat för en nationell biblioteksstrategi.

– Vi behöver Christina för att vara med och tänka och skriva. Hon kommer att bidra högst väsentligt med sin breda erfarenhet från hela biblioteksväsendet, säger den nationella samordnaren för biblioteksstrategin Erik Fichtelius. ■ **BBL**

Arbetsmarknad i balans i år

BIBLIOTEKARIER MED KUNSKAP inom IT och digitala medier och erfarenhet av pedagogiskt arbete har större chans att få jobb nästa år. Det skriver Arbetsförmedlingen i sin nya rapport om framtidsutsikterna för omkring 200 yrken. I stort sett är bibliotekariers arbetsmarknad i balans under det närmaste året, men efterfrågan påverkas bland annat av i vilken utsträckning som skolor och kommuner har bemannade bibliotek. ■ **BBL**

Martin Kristenson och Fredrik Persson är två av sex medarbetare som färdigställt arkivet.

Unikt filmarkiv om hiv och aids

I 30 år har filmaren Staffan Hildebrand dokumenterat hiv och aids. Nu har Karolinska institutets bibliotek samlat materialet.

Karolinska institutet tog 2013 över 700 timmar redigerad och oredigerad film från Staffan Hildebrand. Han har filmat i ett fyrtiotal länder och intervjuat allt från aktivister och hivpositiva personer till forskare och politiker. Universitetsbiblioteket fick i uppgift att utveckla en databas för att förvalta materialet och tillgängliggöra det för forskare och allmänheten.

– Det är ett unikt, historiskt material och det har varit lärorikt och känslösamt att arbeta med det, säger projektledaren Fredrik Persson.

Han ingår i den grupp på fem personer som under drygt två år har byggt upp Face of AIDS Film Archive. Tidigare arbetade också en sjuätte person på heltid under ett år med att index-

era filmerna. Hittills har runt 500 timmar blivit indexerade och sökbara. Arkivet är indelat i kategorier som aktivism, personliga historier, män som har sex med män, konferenser, personer som injicerar droger, stigma samt vård och omsorg. Bibliotekarien Martin Kristenson tycker att filmerna visar en fantastisk utveckling.

– I de tidiga filmerna var läget mörkt, på den tiden var hiv en dödsdom. Du kan se i arkivet när det vänder, när bromsmedicinerna kommer i mitten av nittioalet, och hur hiv har utvecklats till en sjukdom som du kan leva med, säger han.

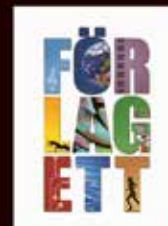
Av integritetsskäl är databasen uppdelad i tre nivåer: helt öppet på arkivets hemsida, material som kräver inloggning och filmer som bara kan ses på plats på biblioteket. I dag är tolv filmer offentliga och projektgruppen jobbar med att bygga ut den publika delen. Forskare från Linnéuniversitetet arbetar också med att sammanställa en forskningsansökan för att studera materialet. ■

TEXT JENNIE AQUILONIUS

cineasterna
EN VÄRLD AV FILM

Nu strömmar den digitala filmen
mot landets alla bibliotek

cineasterna.se

Ett hus, alla media

Banksys berömda "Flower Bomber", nu som bokbevärpad bibliotekarie av Rebecka McCorkindale, Nebraska Public Library.

Jedis på lov

HELSINGBORGS bibliotek ordnade Star wars-pyssel på sportlovet. Rebellalliansen skapade med plastpärlor. ■ **BBL**

FOTO: BIBLIOTEK HELSINGBORG

MIN FAVORITAPP

"Lyfter boktipsen"

SOFIA MALMBERG, samordnare för skolbiblioteken i Järfälla, gillar Aurasma.

Varför då?

– Den ger spännande möjligheter att arbeta med bland annat digitala boktips. Man kan filma elevernas boktips, lägga in dem i appen och få filmer som "poppar upp" när mobilen förs över bokens framsida. Nästan magiskt!

Det lyfter det traditionella boktipsandet till en helt ny nivå, från klassrummet och biblioteket till världen.

Vem är den bra för?

– Appen funkar för vuxna som med hjälp av digitala funktioner vill lyfta ungas läsupplevelser till en ny nivå. Det går att läsa mer om hur man använder Aurasma i min bok *Happenings som arbetsmetod* (BTJ Förlag). ■ **BBL**

Sofia Malmberg

FOTO: SOFIA MALMBERG

Mord på en managementmodell

Kulturchefen i Strängnäs, författaren Christer Hermansson, är aktuell med en ny roman om New public management. Denna gång riktar han blickarna mot en mindre kommun som ska effektiviseras.

TEXT STINA LOMAN

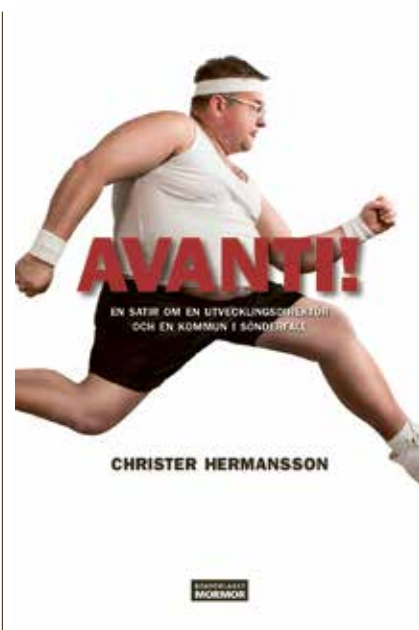
En liten kvalitetsgrupp –utvecklingsdirektören Leonard, HR-specialisten Emma, ekonomen Aniela och safetycontrollern Niklas – ska i Christer Hermanssons senaste roman leda kommunens förändringsarbete.

Med hjälp av New public management, mål- och styrningsmodeller som är inspirerade av näringslivet, och som ska göra organisationer mer effektiva, ska de se till att kommunen blir bättre.

– Romanen är en satir om hur NPM skapar problem när den ska appliceras på så komplexa verksamheter som en kommun bedriver, säger Christer Hermansson som är bibliotekarie i grunden och som jobbat inom offentlig sektor i 27 år.

Sedan 2007 är han kulturchef i Strängnäs kommun och för egen del har han inte mycket till övers för managementmodellen.

– Man kan inte använda sig av marknadens verktyg i en politiskt styrd och offentligt finansierad verksamhet, där har vi andra behov, förutsättningar och andra lagar och regler. Jag har många kollegor runt om i landet som har problem med all den administrations- och doku-

mentationshysteri som NPM medfört. I min egen roll som chef känner jag mig oftare som administratör än ledare för ett kulturkontor.

Christer Hermansson har skrivit flera romaner om bibliotek och kommunal verksamhet. *Avanti!* är hans femtonde bok.

– Jag har delvis mått illa under hela skrivprocessen eftersom alla dessa floskler från marknaden ofta dödar all arbetsglädje och tar bort tilliten till medarbetarna. Samtidigt är det kanske min hittills viktigaste roman eftersom NPM påverkar så många människor. Det är dags att vi gör någonting åt NPM och fokuserar på verksamheternas innehåll och de

professionella välfärdsarbetarnas kunskande.

Avanti! kommer ut i mitten av mars. ■

Christer Hermansson.
FOTO: CHRISTER HERMANSSON

MÅNADENS ELIN AV ELIN LUCASSI

Elin Lucassi är serietecknare, illustratör och skribent. Hennes debutbok *Jag är den som är den* utkom på Kartago förlag i januari 2015. Uppföljaren *Synd* släpps i april.

ANNONS

Intresserad av biblioteksutveckling? Välkommen till Bibliotopia 2017.

Konferensen diskuterar bibliotekens framtida möjligheter och utmaningar. Genomförs på Vara Konserthus den 6 april. Arrangörer är Kultur i Väst och Vara bibliotek.

Läs mer och anmäl dig:
kulturivast.se/bibliotopia

VARA KONSERTHUS 6 APRIL 2017

Kultur i Väst

TEMA

Plats för ny anlända

Biblioteken har blivit en viktig plats för många asylsökande och nya svenskar. Följ med till Sölvesborg och Sigtuna: två bibliotek som hittat former för att möta de nya behoven.

ILLUSTRATION: GETTY

Plattform för lärande [s12]

Folksagorna ger kraft [s16]

Integrationen startar här [s18]

Mohanad Monawar (t.v.) är projektledare för lärcentret där andra nyanlända som Badi Alchabi och Amer Ali Samer ska få hjälp att utveckla sina kompetenser för den svenska arbetsmarknaden.

Anaam Abdi sitter tre dagar i veckan på biblioteket för att hinna göra sina egna läxor och inte bara syskonens.

Plattform för lärande

I Sölvesborg finns bostäder men ingen sysselsättning. Därför tar biblioteket rollen som lärcenter för dem som studerar på distans. En plats där man kan få språk-, studiestöd och inte minst sällskap.

Vägen till Sverige är lång och full av utmaningar. För många nyanlända är det svårt att hitta en plats där man kan få hjälp att integreras i den svenska arbetsmarknaden. Mohanad Monawar (t.v.) är projektledare för lärcentret där andra nyanlända som Badi Alchabi och Amer Ali Samer ska få hjälp att utveckla sina kompetenser för den svenska arbetsmarknaden.

Mohanad Monawar börjar förstå sig på de sociala koderna för hur man administrerar och organiserar i Sölvesborg, även om det kan vara en hög tröskel att författa ett mejl för den som har svenska som sitt andra språk.

I Syrien ledde Mohanad Monawar företag som arrangerade mässor runt om i arabvärlden, främst i Dubai. I januari fick han sitt första jobb i Sverige, som projektledare för det lärcentrum för nyanlända som Sölvesborgs bibliotek vill bli.

Sölvesborg är en liten kommun, där den öppna arbetslösheten ligger någon procent över riksgenomsnittet och andelen högskoleutbildade är låg. Det är långt till närmsta universitet, och högskolor med ett begränsat utbud ligger ett par mil bort.

– Här finns få jobb, men vi har billiga bostäder. Därför kan Sölvesborg bli en plats för nyanlända som vill studera på distans. Man kan bo bra under etableringsfasen och komplettera sin tidigare utbildning eller påbörja en helt ny yrkesbana, säger Sofia

TEXT ANN PERSSON
FOTO SARA JOHARI

Lenninger, kultur- och bibliotekschef i Sölvesborg.

Biblioteket i Sölvesborg rymmer redan ett mindre lärcentrum för distansstudenter, en grupp som idag utgör 27 procent av alla högskolestudenter.

När Sölvesborg för ett par år sedan gick från att ta emot fem-sex nyanlända om året, till uppemot 150 per år, fanns det ytterligare behov av att stärka folkbibliotekets roll för utbildningen, menar Sofia Lenninger.

Framför sig ser Sofia Lenninger ett bibliotek, som är en plattform där nyanlända får kontakt med högskolor, och en plats som erbjuder en

När ett par hundra asylsökande placerades i Sölvesborg för ett par år sedan fick biblioteket en central roll.

lugn studiemiljö och viss handledning, även om bibliotekarierna aldrig kan bli lärare.

– Redan i dag hjälper vi till med datorhandledning. Många nyanlända saknar den digitala kompetens som krävs i det svenska samhället. Det gäller även drivna och välutbildade personer. Först i mötet med de nyanlända ser vi vad som behövs, säger Sofia Lenninger.

DET KRÄVS SNABBA fötter för att ta emot nyanlända. Sommaren 2014 skrev lokal-tidningarna att ett transitboende för 300 asylsökande skulle öppnas i kommunen. Någon dag senare fick biblioteket frågan av kommunens samordnare vad de kunde bidra med. Böcker på arabiska och andra språk ordnades fram, kartor och broschyrer delades ut och det hölls sångstunder på lätt svenska ute på boendet. Behovet var enormt, men det lilla folkbibliotekets resurser begränsade. Därför bestämde biblioteket sig för att helt enkelt fråga de nyanlända vad de behövde allra mest.

Skönlitteratur på modersmålet kom inte särskilt högt på önskelistan. Stressen under väntan på uppehållstillståndet och oron för familjen därhemma gjorde det svårt att koncentrera sig på romanläsning. Rapporten visade istället att de flesta önskade sig en plats där de i lugn och ro kunde studera, förbättra sina digitala kunskaper och få stöd i studierna.

Vid ett av de runda borden som står utplacerade mellan bokhyllorna på biblioteket sitter Anaam Abdi böjd över sina skolböcker. Första året på gymnasiet kräver mycket läsläsning.

– I min familj är vi nio personer. Det är

omöjligt att koncentrera sig hemma, och jag blir hela tiden avbruten av att någon ber mig göra något annat. Därför har vi bestämt hemma att jag ska gå till biblioteket på måndagar, onsdagar och fredagar, säger Anaam Abdi.

Hennes koncentration känns i luften, och andra besökare tassar förbi.

DET BLIVANDE LÄRCENTRET finansieras med regeringens extrapengar för integration av nyanlända. I december fick Sölvesborgs bibliotek 250 000 kronor från Kulturrådet av det tillskott på 10,5 miljoner kronor som regeringen gav till folkbiblioteken. Ytterligare 200 000 kronor kommer från den halva miljard som regeringen gav till kommunerna för att nyanlända snabbare ska komma in i samhället. När kommunen fördelade pengarna, var Sverigedemokraterna emot hela förslaget.

– Omvärldens bild av Sölvesborg är att det bara finns sverigedemokrater här. Men det är nästan 80 procent som vill något annat, säger Sofia Lenninger.

Mohanad Monawars första uppdrag som projektledare är att fånga upp de nyanlända som nu tar det första steget på SFI, och tillsammans med dem ta reda på vilket stöd de vill ha. Projektet vänder sig asylsökande, men främst till de drygt 300 nyanlända som bor i kommunen.

– De behöver ett jobb! Och jag vet precis hur de känner sig, säger han.

På asylboendet i Orrefors blev han nära vän med Badi Alchabi och Amer Ali Samer.

Sölvesborg

Sölvesborg växer och har i dag drygt 17 000 invånare. Kommunen har inga högre lärosäten men billiga bostäder och biblioteket har därför satsat på att fungera som ett lärcentrum för distansstudenter. Sölvesborgs bibliotek & lärcentrum har tre filialer och boken kommer-verksamhet och erbjuder bland annat föreläsningar och digital första hjälpen. Projektet för nyanlända har fått stöd av Kulturrådet och genom regeringens etableringspaket för nyanlända.

Här förväntar sig medborgaren att få upplysningar om de mesta. Till exempel vilka av skogens svampar som är ätliga.

Nu sitter vi här på biblioteket i Sölvesborg runt ett furubord med ett gigantiskt ljustädnad enligt blekingsk hemslojdstradition.

För att försäkra sig om jag har uppfattat det svåruttalade namnet på den småländska glasbruksorten höjer Badi Alchabi ett dricksglas och knackar på det med nageln.

Det var många män som tog sig ensamma från krigets Syrien över Medelhavet till Sverige. De delade väntan och oron för familjerna där hemma. När frun och barnen kom hit ett par år senare tipsade de varandra om att det finns billiga lägenheter i Sölvesborg.

– Jag brukar gå hit till biblioteket med mina döttrar, som är 5 och 8 år. Vi lånar barnböcker, och de lär sig snabbt genom att läsa de små historierna på svenska, säger Amer Ali Samer.

Nu vill han läsa mer svenska och han funderar på om det finns behov av stukatörer, eftersom han la gipsdekorer i lägenheter i Damaskus före kriget.

I Homs arbetade Badi Alchabi som brandman på dagen och som bröllopsfotograf på kvällen. Sitt första jobb i Sverige ordnade han själv genom att hyra en snabbmatsvagn och ett par kvadratmeter på torget i Bromölla.

– Fakturor, fakturor, fakturor, säger han

och berättar att han fick lägga ner. Det som återstår är hyran som skall betalas året ut för markplattan på torget.

Är det en bibliotekaries jobb att svara på frågor om hur vägen ska gå vidare för Badi Alchabi och Amer Ali Samer?

– I bibliotekariens uppdrag att sprida samhällsinformation ingår det att lotsa våra besökare vidare så att de får svar på sina frågor, och jag räknar med att vi ska samarbeta med Arbetsförmedlingen och högskolornas studievägledare, säger bibliotekschefen Sofia Lenninger.

Den som står bakom disken på ett bibliotek måste vara beredd på vilka frågor som helst, menar hon.

– Det är inte bara nyanlända som frågar om hur man hittar en bostad eller vill få hjälp att översätta ett brev från någon myndighet. Dagen efter ett föredrag om svampar kom en äldre man och tömde en papperskasse på disken och frågade vilka av hans svampar som var ätliga.

Folkbiblioteken ska ju även bidra till det livslånga lärandet, påpekar hon.

– Nu finns det en stor grupp nya människor i Sverige och då måste vi anpassa oss efter det. ■

Mohanad Monawar.

Sofia Lenninger.

ANNONS

CICERO Media
Nytt koncept anpassat för bibliotek.

Digital kommunikation på ett nytt sätt!

Nyfiken -läs mer på **dantek.se**

Naima Ahmed, Asho Ali Ahmed, Jovana Jovanovic, Dorian Gerbi, Filmon Walbrel, Fahad Hassan, Mohammad Zarif Sultani, Medahnies Yosef, Asiya Abdirahman, Hannah Naesenius-Chambers och Redwan Salih får hjälp att hitta former för berättande.

Folksagorna ger

Livsberättelser och folksagor står i fokus i Sigtuna biblioteks senaste satsning för unga nyanlända. Biblioteket har bjudit in ett tjugotal ungdomar som tillsammans med en dramapedagog ska göra en föreställning.

PÅ SIGTUNA BIBLIOTEK HAR personalen lång erfarenhet av att ordna berättarprojekt för unga nyanlända. Tidigare år har man haft grupper där barn berättat om ett särskilt föremål som varit viktigt för dem och nu satsar man på nytt.

Denna gång är det en förberedelseklass med 20 ungdomar från ett av kommunens högstadieskolor som ska vara med i ett berättarprojekt med fokus på livsberättelser och folksagor från ungdomarnas hemländer.

Paula Norrlid är barnbibliotekarie på Sigtuna bibliotek och en av initiativtagarna.

– Att jobba med berättelser där man utgår från sig själv och att lära sig att lyssna på andras livsberättelser är väldigt lärorikt. Man sätter fokus på identitet och synliggörande. Att dessutom förstärka en känsla av stolthet över

TEXT STINA LOMAN

Sigtuna

Sigtuna kommun har cirka 45 000 invånare och fyra bibliotek. Projektet med folksagor pågår 16 feb–18 maj och finansieras av pengar från Kulturrådets statsbidrag Skapande skola, drygt 60 000 kronor.

sitt ursprung med hjälp av folksagor är otroligt bra, säger hon.

I kommunen är drygt 30 procent av invånarna utrikesfödda, enligt siffror från Statistiska centralbyrån, och biblioteket har tidigare haft ett stort behov av att utveckla sin verksamhet genom projekt där kulturer möts. Att arrangera berättarprojekt för unga nyanlända har varit ett steg i rätt riktning.

– Det har varit väldigt viktigt för oss på biblioteket att utveckla vårt arbete med en målgrupp som vi tidigare inte arbetat så riktat mot. Därför är det roligt att vi nu har hittat en form som fungerar bra, säger Paula Norrlid.

I det nya projektet kommer ungdomarna att träffas vid nio tillfällen. Träffarna sker i elevernas klassrum och vid ett tillfälle åker de till Stockholm för att hämta inspiration.

TILLSAMMANS MED dramapedagogen Johan Theodorsson, som också varit involverad i bibliotekets tidigare projekt för unga nyanlända, ska eleverna jobba fram en föreställning som visas upp för föräldrar, vårdnadshavare och gode män.

kraft

– Min roll är att vara stödjande och till en början handlar det om att hjälpa till att ta fram ett berättarmanus och att göra olika berättarövningar med gruppen. Bland annat får de öva på att våga stå på en scen och ta plats, och att göra berättelsen mer dynamisk med hjälp av att ha varierad röst, säger han.

Ungdomarna har skiftande kunskaper i svenska, en del har bara varit i Sverige i några veckor.

– Man får ta allt på den nivån som varje person är på. Vid själva föreställningen kanske det bara blir fem meningar för den ena och en hel monolog för den andra, säger Johan och fortsätter:

– Drama handlar om att leka med berättandet och det kan man göra på många sätt. Exempelvis genom att spela upp en folksaga som en enkel kroppslig improvisation.

Bibliotekarien Paula Norrlid är glad över att de får input från en dramapedagog.

– Johan har gett oss otroligt mycket inspiration i tidigare projekt och han gör så att man kommer igång även med eget berättande på biblioteken. Det har varit en bra draghjälp. ■

Dramapedagogen Johan Theodorsson har varit med i flera av projekten.

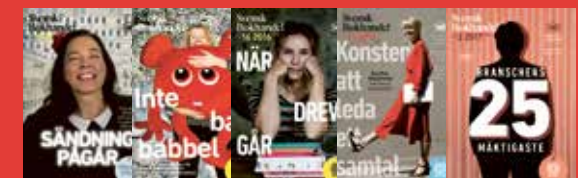
FOTO: STEFAN BERG

ANNONS

Svensk Bokhandel

Tidningen som hjälper dig att hålla koll på allt som händer i bokbranschen.

Nu kan du testa fem nummer för 159 kronor!

Du får även tillgång till allt material på vår hemsida; debutantporträtt, kataloger, topplistor samt artiklar i vårt arkiv under perioden 31 mars till 26 maj.

Gå in på
svenskbokhandel.prenservice.se

Ange internetkod 275-2751111

Giltigt t o m 20 maj.

Svensk Bokhandel

Integrationen startar på biblioteket

Språkförbistringar, upplevelsen av att göra skillnad och berikande möten över kulturgränser. Arbetet med nyanlända har förändrat bibliotekens verksamhet, visar en ny rapport från Bibliotekshögskolan i Borås.

TEXT JENNIE AQUILONIUS GRAFIK SANDRA JOHNSON

”**EN KÄNSLA** av att göra nytta på riktigt”. Så beskriver en biblioteksanställd sin upplevelse i enkätstudien *Folkbibliotekens arbete med och för nyanlända*. Det är forskarna Ola Pilerot och Frances Hultgren från Högskolan i Borås som velat ta reda på hur målgruppen förändrat bibliotekens verksamhet och vad som driver medarbetarna i det arbetet. I rapporten konstaterar de att en majoritet av personalen främst styrs av professionalitet.

– Men det som överraskade mig var att ganska många, 30 procent, lyfter ”medmänsklighet” som det som framför allt bidrar till att styra och forma arbetet, säger Ola Pilerot.

144 anställda vid folkbiblioteken i Upplands län och Dalarna har deltagit i undersökningen. Nästan hälften träffar nyanlända i sitt arbete varje dag och en tredjedel möter dem några gånger i veckan. Femtio procent tycker att målgruppen har förändrat biblioteksarbetets karaktär lite grand, medan 26 procent upplever att den har ändrats mycket.

Den största förändringen handlar om språket. Det är vanligt med språkförbistringar där både bibliotekarien och besökaren har svårt att göra sig förstådd, eller som en deltagare i enkäten uttrycker det: ”Min arabiska, somaliska, kurdiska, dari, persiska

etc. etc. etc. lämnar en hel del i övrigt att önska.”

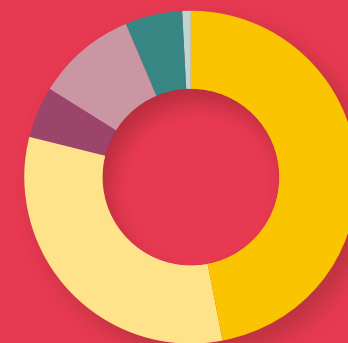
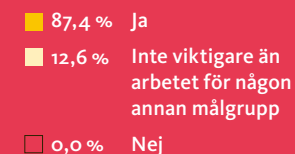
Det kan också vara svårt att hitta den litteratur som de nya besökarna vill ha. Men språkbarriärerna ses ofta som roliga problem att lösa: ”Att fjärrlåna en specifik bok på arabiska (när man inte kan arabiska) och där enda hjälpen är vad boken heter på just arabiska, nedskrivet ljudat med latinska bokstäver (vilket inte stämde överens med den ljudade stavningen i LIBRIS), var en spännande och kul utmaning”, svarar en person. Behovet av stöd i form av språkkurser och ordböcker har också ökat.

I STUDIEN TYCKER en klar majoritet att arbetet är viktigt. Det biblioteket framför allt kan bidra med är integration, demokratiarbete och biblioteksrummet som en kravlös och avgiftsfri mötesplats.

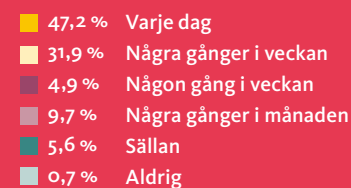
– Integration verkar vara ett uttalat eller outtalat mål på biblioteket; vi ska göra det vi gör för att bidra till att integrationen funkar. Många menar att integrationen startar i bibliotekets samlingar, i litteraturen och orden. Litteraturen är en väg in i språket och språket är fundamentalt för integration, säger Ola Pilerot.

Han berättar att demokratiarbetet handlar

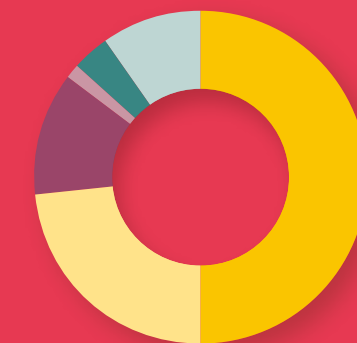
Tycker du att ditt biblioteks arbete för och med flyktingar är viktigt?

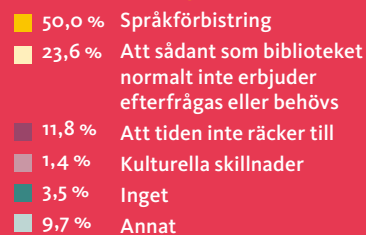
Hur ofta träffar du och pratar med nyanlända i ditt arbete?

Tycker du att förekomsten av nyanlända har bidragit till att ändra karaktären på ditt arbete?

Vad av följande upplever du kan orsaka problem i ditt arbete med nyanlända?

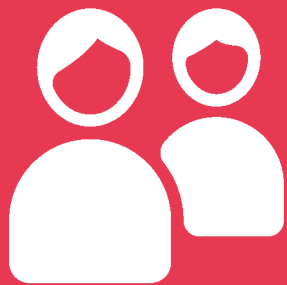
Källa: Ola Pilerot och Frances Hultgrens studie *Folkbibliotekens arbete med och för nyanlända*. De som svarat på enkäten är 144 anställda vid folkbibliotek i Upplands län och Dalarna. Rapporten är en del i en större studie som pågår vid Högskolan i Borås.

Vad av följande tycker du är mest angeläget i bibliotekets arbete med och för nyanlända?*

69,4

procent tycker att språkträning är mest angeläget.

59,7

procent tycker att människor får träffas i biblioteket är mest angeläget.

48,6

procent tycker att tillgång till datorer är mest angeläget.

*Respondenterna fick välja tre alternativ. Det gick även att välja: Samhällsinformation (47,9 %), Läsning av skön- och facklitteratur som ett led i träning av läsförmåga (41,7 %), Läsning av skön- och facklitteratur som rekreation (20,1 %), Annat (2,1 %).

om att skapa möjligheter till möten genom programaktiviteter och att bibliotekarierna tar sig tid att prata med de nyanlända besökarna och hjälpa dem att orientera sig.

Enligt deltagarna i studien är de mest betydelsefulla aktiviteterna att förstärka medieutbudet på andra språk än svenska och lätt svenska, utveckla bibliotekens webbplatser med flerspråkig information, arrangera språkkaféer och anställa flerspråkig personal.

Det dyker också upp fler frågor som traditionellt inte hör hemma i biblioteket. Något som har ökat påtagligt är behovet av scanning, kopiering, att boka tid hos Migrationsverket och att tolka, översätta och fylla i blanketter. En person skriver i enkäten att hen har "behov av mer kunskap kring olika svenska myndigheter och deras regler, så att jag på ett enkelt sätt kan förklara och hjälpa till i ett komplicerat 'byråkratiskt samhälle'".

Flera har antingen varit på en dragning hos Migrationsverket eller haft en representant därifrån på besök. Det speglar ett nytt behov, som kunskap om hur en asylansökningsprocess fungerar.

Ola Pilerot berättar att påfallande många

gav uttryck för att arbetet med nyanlända kan vara emotionellt påfrestande och ge en känsla av att inte räcka till.

En deltagare berättar till exempel hur jobbigt det var när han eller hon hjälpte en person att översätta ett dokument, och när de kommer fram till slutet visar det sig vara ett avslag på en asylansökan.

En annan sak som har förändrats är att personalen oftare får förklara vad ett bibliotek är och hur besökarna ska bete sig. Det förekommer stök och konflikter som hög ljudnivå, nedskräpning och oordning. En person berättar hur "vuxna män låg och sov i allatillgängliga soffor inne på barnavdelningen och rökte även ibland". Det kan också förekomma "kränkande eller rasistiska uttalanden från andra låntagare".

Generellt tycker personalen att arbetet med nyanlända leder till berikande möten över kulturgränser, att de lär sig nya saker och vidgar sin kompetens. Rapporten är en del av en större studie. Ola Pilerot och Frances Hultgren har utifrån enkätsvaren genomfört fokusgrupper med bibliotekspersonal som nu ska analyseras. ■

LÅT OSS PRESENTERA ...

... AXIELL AXESS

Nu plockar vi upp bibliotekens biblioteksanpassade produkter i Axiell-familjen och lanserar härmed produktlinjen Axiell Axess. Samma fantastiska arbetsstationer, självbetjäningsautomater och larmbågar med samma goda kvalitet men med nytt koncept, nya namn och tydligare kategoriseringar. Allt för att göra det lättare för dig att botanisera i vårt sortiment.

För att fira lanseringen av Axiell Axess erbjuder vi dig som beställer vår nya generation Meröppet-lösning under perioden 21 februari till 30 april att välja kompletterande Meröppet-produkter till extra förmånliga priser.

Läs mer på www.axiell.se eller kontakta oss på tel 046-270 04 00, axiellsverige@axiell.com.

Du följer väl Axiell Sverige på Facebook? Förutom information från oss och om aktuella händelser i branschen dyker det ibland upp specialerbjudanden!

KOMMENTAR

Vad ser du
i kristallkulan?
Skriv du också till
bbl@a4.se

Hej närbyråkrat!

Verkligheten förändras, besökarnas behov skiftar, målen är otydliga och samsyn saknas. Att vara tjänsteman i offentlig sektor är kanske svårare än någonsin, skriver Nick Johnson-Jones, konst- och bibliotekschef i Huddinge kommun.

TEXT NICK JOHNSON-JONES ILLUSTRATION TEAM HAWAII

Nick Johnson-Jones
Konst- och bibliotekschef,
Huddinge kommun
FOTO: IRIS JOHNSON-JONES

Den som arbetat tillsammans med mig, läst något jag skrivit eller hört mig föreläsa, vet att jag ofta tjarar om tjänstemannarollen – om vad det innebär att arbeta i offentlig sektor och om varför en grundläggande förståelse för roll och sammanhang är så viktig. En förståelse som i tider av svåra beslut och prioriteringar är än viktigare än annars.

Att vara tjänsteman i offentlig sektor har alltid varit svårt och i dag är det kanske svårare än någonsin. Dagens samhälle är komplext, det rymmer så många livsvillkor och erfarenheter. Det är ett besvärligt samhälle att styra verksamhet i. Särskilt då det ska göras från en övergripande position och på ett likvärdigt sätt. I grova drag kan man säga att de senaste dryga trettio åren har inneburit en successiv övergång från en regelstyrd till en mål- och resultatstyrd offentlig sektor, vilket inneburit förändrade och höjda krav. Dagens tjänsteman måste göra mer än att följa förutbestämda regler och utföra rutiner och uppgifter som förknippas med en viss profession. Hen ska även förverkliga politiskt fattade beslut, självständigt tillämpa en yrkeskunskap, ompröva verksamheter för att uppnå mål (som ofta är otydliga) och vara lyhörd för allmänhetens skiftande önskemål.

FORSKAREN MICHAEL LIPSKYS bok *Street-Level Bureaucracy* tycker jag är relevant för oss som jobbar med folkbibliotek. Street-Level Bureaucrat kan översättas som närbyråkrat. Lipsky beskriver dessa tjänstemän som den operativa personal som arbetar med välfärdstjänster och har direkt kontakt med allmänheten. Det mellanmänniska lokala mötet med närbyråkraten sker ofta fjärran från övergripande och styrande beslut, men är ändå en viktig del i relationen mellan den enskilde och det offentliga.

Kännetecknande för närbyråkraterna är att de har en stor handlingsfrihet i relation till den egna organisationen. Handlingsfriheten kommer sig bland annat av att de dagligen – ansikte mot ansikte – möter allmänheten. De möter skiftande behov och komplexiteten i arbetsuppgifterna kräver situationsanpassning. Ett arbete på folkbibliotek exemplifierar väl den mångskiftande yrkespraktik som är typisk för närbyråkraters arbetsförhållanden och som gör det svårt för folkvalda politiker att på förhand definiera hur dessa ska agera i de många upptänkliga situationer som de möter. Dessutom saknas det ofta samsyn, bland både politiker och närbyråkraters företrädare, kring vilka mål som bör uppnås och vilka arbetsmetoder som bör användas. Dessa omständigheter bidrar sammantaget ofta till att den politiska styrningen av närbyråkraternas verksamhetsområden blir både vag och motsägelsefull. Med en otydlig styrning lämnas mycket makt och ansvar till närbyråkraten att

själv påverka, utforma och besluta. Handlingsutrymmet är viktigt, men medför även risk för både ojämlika och olikvärdiga utfall.

FÖR ATT HANTERA SLITNINGARNA mellan otydlig styrning, de förväntningar som organisationen har och de förväntningar som allmänheten har, omsätter närbyråkraten handlingsfriheten i olika handlingsstrategier. Strategier som bidrar med tydlighet då så mycket är otydligt. Handlingsstrategierna vilar ofta på standardiseringar, hävd och upprepning, och riskerar att fokusera främst på den egna organisationens behov. De är intressanta eftersom de utgör själva innehållet i verksamheten, det vill säga hur närbyråkraterna faktiskt agerar. Ofta förklaras valen av handlingsstrategier med hjälp av tjänstemännens egna intressen och bakgrund. Med tanke på den stora representationsproblematik som biblioteksskären har så kan man då undra hur väl antagna handlingsstrategier egentligen avspeglar behov och önskemål hos samhället i stort.

Och det är flera olika förhållningssätt som måste samsas i vår yrkesutövning. Med det byråkratiska förhållningssättet grundas besluten i en tolkning av gällande regelverk och målet är att göra en så korrekt, neutral och regelriktig tolkning som möjligt. Med ett professionellt förhållningssätt görs istället en professionell bedömning som sedan får utgöra grund för beslut. Här görs överväganden i relation till kunskaper och erfarenheter som antagits som centrala för den enskilda professionen. Med ett marknadsorienterat förhållningssätt baserar tjänstemannen sina beslut på marknadshänsyn vilket i huvudsak innebär lyhördhet för den efterfrågan som finns på en service/tjänst och att vara lojal mot den strategi och profil som präglar organisationen man representerar. Med ett brukarorienterat förhållningssätt fattas beslut med utgångspunkt i kommunikation med allmänhet och brukare. Alla dessa förhållningssätt måste vi behärska och kunna förhålla oss till då vi fattar beslut. ■

Del 1 av 3

Nick Johnson-Jones funderar över bibliotekariens roll, bibliotekets uppdrag och alltings uppföljning. Fortsättning i BBL 3/2017.

GÖR DÖTID TILL LIVTID.

Livet är fullt av väntan. Att fördriva med planlöst scrollande, ett gulligt kattklipp, den här meningen. Eller så kan du hjälpa en människa i nöd. Och förvandla din dötid till någon annans livtid.

**SWISHA EN GÅVA TILL
LÄKARE UTAN GRÄNSER PÅ 900 60 32.
MÄRK MEDDELANDET LIVTID.**

När studenten själv får välja

När Karlstads universitetsbibliotek skulle moderniseras var det främst studenternas intresse som fick styra.

– Utgångspunkten är att det här är studenternas arbetsplats. Vår uppgift är att få den att funka på bästa sätt efter deras behov, säger projektledaren Ann Dyrman vid Karlstads universitet. **TEXT** DANIELA MELIN

Det fyra plan stora biblioteket varvar numer rymd och loungekänsla med flera nya arbetsutrymmen insprängda mellan bokhyllorna. Tittar man ännu lite närmre har till och med möblerna genomströats av anpassningsbarhet till studenterna. Till exempel stolarna med höga rygg- och armstöd som både kan skapa en lätt undanskymd arbetsplats för två och en plats där den enskilda studenten kan få arbetsro utan att behöva avskärma sig helt från omgivningen.

– Flexibilitet var ledordet, säger biblioteksdirektören Jakob Harnesk.

Under ett års tid arbetade man med ombyggnationen. Till grund för de nya inslagen ligger studenternas egna förslag som bland annat kommit fram genom muntliga intervjuer.

– Vi ville anpassa bibliotekslokalen till nya pedagogiska metoder. Eftersom det är mycket mer grupparbeten nu än tidigare så krävs det platser för det också. På det fanns en stor efterfrågan från studenterna, säger Ann Dyrman.

En annan viktig sak man hade halkat efter med var tekniken.

– Därför har vi nu el vid i princip alla arbetsplatser och skärmar som studenterna kan använda, säger Ann.

Till största delen har man tagit tillvara på befintlig inredning. Snarare har det handlat om att rensa bort än att köpa nytt. Hyllor har

Det ombyggda biblioteket invigdes den 16 februari.

FOTO: MARIANNE SVERNSTRÖM

använts för att skapa fler studierum och på varje våning har möblemanget fått en enhetlig färgskala för att man enklare ska kunna orientera sig.

Ett helt nybyggt inslag är den inglasade studieverkstaden som rymmer omkring tjugo personer. Där kommer en skriarworkshop för studenter att ta plats i samband med en novelltävling senare i vår.

– På sikt hoppas vi kunna ha ännu fler arrangemang och samarbete med dels olika typer av studiestödjande verksamhet som finns på universitetet och dels samarbeten med närsamhället utanför, säger Jakob Harnesk.

Lika viktigt som studiero är det att skapa plats för vila. För det ändamålet köptes ett antal sittsäckar in som fått en och annan att höja

Ritning
på nästa
sida!

ögonbrynen. Men studenternas godkännande fick de genast.

– En del sitter ju i tio timmar om dagen här och någon gång måste man ha möjligheten att sträcka ut sig i en soffa eller en sittsäck. Det ska funka hela dagen, säger Ann Dyrman.

För bibliotekspersonalen innebär förändringarna också ett nytt arbetssätt. Den tidigare traditionella låneexpeditionen har bytts ut till informationsplatser på två olika våningar.

– Nu bemannas de i stället av all personal tillsammans, vilket medför en bättre rörelse, säger Jakob Harnesk.

– Utlånings- och återlämningsmaskinerna som vi installerade för ett par år sedan har också gjort att det traditionella diskarbetet inte alls ser ut som tidigare. Nu kan man i stället ägna sig åt att ge kvalificerat stöd till studenterna, menar Ann Dyrman.

Skönlitteraturen har också fått en mer framskjuten placering, med inredning av retrokaraktär.

– Många tänker inte på att vi som ett universitetsbibliotek även har skönlitteratur, men vi har faktiskt en hel del, säger Jakob Harnesk.

För att höja trivseln ännu ett steg inleds också en konststatsning. Först ut att pryda väggen är 97-åriga konstnären Gerd Göran som donerat textilverket ”Näthat”. Vid invigningen den 16 februari avtäckts det.

– Det är ju ett begrepp som ligger i tiden, säger bibliotekschefen.

Både Jakob Harnesk och Ann Dyrman tror på vikten av att biblioteken håller sig à jour med samhällsutvecklingen. Ett uppdaterat och välfungerande bibliotek ger en positiv bild av universitetet i stort. En bild som studenterna sedan förmedlar vidare, menar Jakob Harnesk.

– Jag mötte en student som sa ”Wow, vilket bibliotek det är här.” Att de reagerar känns ju så klart jätteroligt, säger Ann Dyrman. ■

Sitt skönt och länge

Det nya biblioteket ska fungera för en modern pedagogik med mer grupparbeten. Men också för att alla ska kunna plugga in sina datorer. Och slappa i en sittsäck.

PLAN 2

1. KUNDTJÄNST

Kundtjänstområde med informationsdisk, halvhöga bord för individuell handledning och sökstation. Ett motsvarande område finns på plan 3.

2. SKÖNLITTERATUR

Skönlitteraturen har fått en mer framträdande placering, med inredning av retrokaraktär.

3. SITTSÄCKAR

Tre sittsäckar för dem som inte vill sitta eller stå. Kan flyttas runt i hela biblioteket.

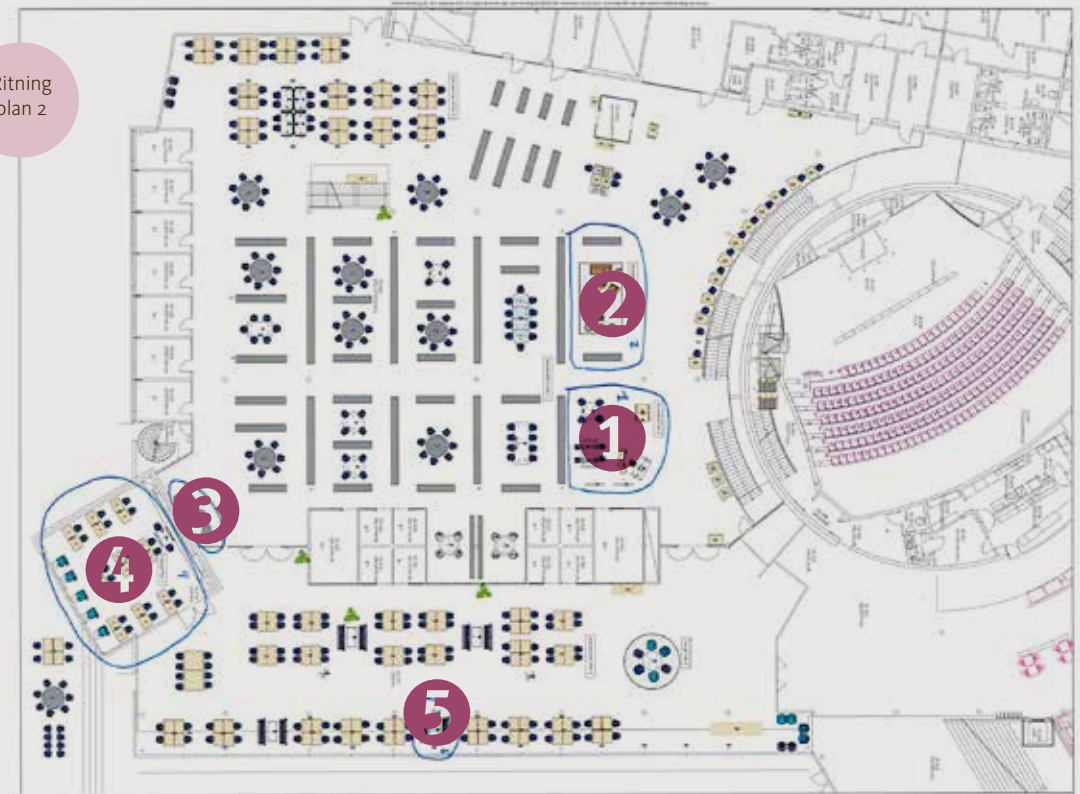
4. TYST LÄSESAL

Tyst läsesal med varierande möblering: Enskilda studieplatser med avskärmning. Läsfåtöljer som vetter ut mot glasvägg. Även höj- och sänkbara bord för den som inte vill eller kan sitta. Det finns en motsvarande läsesal även på plan 3.

5. RUM I RUMMET

Soffor med höga ryggar och sidor, med tillhörande whiteboard på hjul skapar ett av många ”rum i rummet”.

Ritning plan 2

PLAN 3

6. STUDIEVERKSTAD

Nybyggd studieverkstad med flexibel inredning. Används till föreläsningar, författarsamtal, skrivhandledning och annan individuell handledning.

7. LOUNGE

Välkomnande loungemiljö för möten och samtal.

8. GRUPPARBETE

Exempel på ny inredning för grupparbete (”rum i rummet”). Alla arbetsplatser har integrerade eluttag. Dessutom finns presentationsskärmar att koppla bärbar dator till.

9. 50-TUMSSKÄRMAR

Ett antal grupprum har försetts med 50-tumsskärmar för anslutning till studenternas egna datorer. Underlättar kollaborativt lärande och skrivande. Finns även i grupprummen på plan 4.

10. HÖJ- OCH SÄNKBART

En av flera höj- och sänkbara arbetsplatser, vilket efterfrågats av många studenter.

Ritning plan 3

Hon slåss för rätten att läsa

Anne Stigells uppdrag på MTM är ge alla tillgång till kunskap och läsning. När talböcker har blivit mainstream och tekniken finns i din egen telefon har den största utmaningen blivit att nå ut till målgruppen.

”På tisdagar luktar det korv över hela området. Inget fel med salami, men det är inte alltid en lukt man är sugen på.” Anne Stigell gör en vid gest med handen och visar upp utsikten från sitt skrivbord. Rakt fram det stora slakthusområdets takåsar, till vänster den upplysta

Globen och till höger en sprakande solnedgång.

– Man borde vänja sig. De ser ju nästan likadana ut men ändå kan jag inte låta bli att fota dem, säger hon och tar upp sin telefon för att visa en rad bilder i rosa, gult och orange tagna under olika eftermiddagar.

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, har huserat i lokalerna sedan 2009 och de senaste månaderna har Anne Stigells skrivbord stått här, mitt emot generaldirektören Magnus Larssons. Sedan två år har hon haft titeln ”senior rådgivare och gd-koordinator”. Med sina 33 år på myndigheten är hon en av dem som jobbat här överlagset längst. En vandrande kunskapsbank i arbetet för att öka tillgängligheten till information för alla som behöver ta till sig den i alternativa former – oavsett om det är med ögon, öron eller fingrar.

TEXT KARIN PERSSON
FOTO MARGARETA
BLOOM SANDEBÄCK

När Anne Stigell började här levererades de inlästa böckerna fortfarande till sina läsare på svårnavigerade kassetband. Då, i mitten av åttiotalet, fanns det drygt 12 000 talbokstitlar. Mycket har hänt sedan dess.

I dag innefattar målgruppen alla med en funktionsnedsättning som innebär en läsnedsättning, vilket beräknas vara omkring sex procent av Sveriges befolkning. De som av andra anledningar behöver anpassade format, till exempel lättlästa böcker, ingår också i målgruppen.

Antalet talböcker har tiodubblats. Registrerade användare i det digitala biblioteket Legimus kan ladda ner sina böcker dygnet runt, sju dagar i veckan. Kurslitteratur som tidigare krävde hundratals kassetter ryms i dag i en fil.

– En av de största vinsterna med digitaliseringen är att den har normaliserat exempelvis talböcker, gjort det till mainstream. Förr var det särlösningar som gällde. I dag är det här en talboksspelare, säger Anne Stigell och håller upp sin mobiltelefon.

Även taltidningarna har genomgått en stor förändring. Förr fick läsaren någon timmes urval av innehållet på kasset eller cd-rom. Numera kan hen få hela materialet strukturerat efter egna preferenser.

På vägen mot kaffemaskinen visar Anne Stigell runt bland ett hundratal kollegor. Där sitter de som jobbar med urval och där de som ansvarar för distribution, pekar hon. I en egen del av lokalerna har den lättlästa och oberoende nyhetstidningen 8 Sidor sin redaktion.

I dag finns över hundra tusen titlar som talböcker, allt från kurslitteratur till romaner för barn och vuxna.

För ett par år sedan tog MTM nämligen också över ansvaret för statens insatser för lättläst nyhetsförmedling och litteratur.

ANNE STIGELL HAR läst engelska, idéhistoria och en halv sjukgymnastutbildning. Mellan två terminer hamnade hon slumpartat här och blev kvar.

– När jag blev handläggare och fick jobba med att förbereda böcker innan de går till inläsning visade det sig vara helt rätt för mig.

Sedan dess har hon bytt tjänst inom myndigheten många gånger. Hon får ofta frågan om varför hon jobbar kvar efter så många år. Blir det inte enformigt, tröttnar hon inte? Svaret är nej.

– Det finns ingen stagnation. Vi utökar hela tiden vårt samarbete med andra myndigheter, med KB, med Kulturrådet. Den tillgängliga litteraturen har gått från något man ska vara lite tacksam för, till att man ser till målgruppens behov och ofta kan göra individuella anpassningar. Hur kan man tröttna på det? Varför vill inte alla jobba med tillgänglighet?

Hennes uppdrag är ytterst att verka för att alla vår rätt att läsa och hon får frekventa bevis för att hon vikt sitt yrkesliv åt något viktigt. Som den gången då hon låg på sjukhus för att genomgå en mindre operation. Sjuksköterskan som skulle förbereda henne småpratade lite, antagligen för att lugna ner sin patient. När Anne Stigell berättade vad hon jobbar med tystnade sjuksköterskan.

– Sedan sa hon: min son har dyslexi. Medan hon jobbade vidare med mig berättade jag om hur hon skulle kunna gå tillväga. I det dagliga samtalet, i vilken situation som helst, kan du möta en person som skulle vara hjälpt av böcker och tidningar som är tillgängliggjorda.

VI SOM BOR i Sverige har det förhållandevis bra, även på den här fronten. I sitt kapitel i antologin *Röster om bibliotek och upphovsrätt* som nyligen gavs ut av Svensk biblioteksförning skriver Anne Stigell att det bara är fem procent av alla publicerade böcker i Europa som görs tillgängliga för dem med synnedsättning. I utvecklingsländerna är siffran ännu lägre. Den digitala utvecklingen har gjort att det i

Anne Stigell

- **Född:** 1959.
- **Bor:** Vasastan i Stockholm.
- **Familj:** Man och två barn.
- **Gör:** Senior rådgivare och gd-koordinator på Myndigheten för tillgängliga medier, MTM.
- **Tidigare jobb:** Jobbade bland annat på Sveriges förenade studentkårers resebyrå och som sommarvikarie i hemtjänsten innan hon började MTM 1984. Har sedan dess bytt tjänst många gånger inom myndigheten. Var bland annat ansvarig för upphandlingar av talböcker och sedan informations- och kommunikationschef innan hon fick sin nuvarande tjänst.
- **Läser just nu:** Hennes nya namn av Elena Ferrante och olika böcker om omvärldsanalys.

praktiken skulle vara enkelt att byta tillgängliggjorda böcker över nationsgränserna, men upphovsrättsliga frågor står i vägen.

De senaste åren har det emellertid tagits ett par initiativ för att öka det internationella samarbetet. Det kanske viktigaste kallas Marrakechfördraget. Det handlar om att göra inskränkningar i upphovsrätten för att underlätta gränsöverskridande utbyte av tillgängliga medier, och på så sätt öka tillgången till desamma för personer med läsnedsättning.

– Det här är verkligen en viljeyttring. Att man gjorde detta inom WIPO (World Intellectual Property Organization) är unikt och visar att man vill göra skillnad. Det är stort.

I somras godkände Kanada som tjugonde land fördraget vilket innebar att det kunde träda i kraft. Under hösten skickades de första tre titlarna mellan just Kanada och Australien. Än så länge är Sverige dock inte med i utbytet eftersom man anser att det är EU som äger rätten att underteckna avtalet för alla unionens medlemmar.

– Det är inte förvånande, för vi ingår ju i unionen, men det är lite synd. Det finns absolut en god vilja från Sveriges sida. Här är det inte en kontroversiell fråga, utan det gäller bara för oss att avvakta det beslut som fattas i EU.

Förutom Marrakechfördraget märks en del andra positiva strömningar när de gäller de

Maurice Sendaks *Till vildingarnas land* i taktil version.

MTM tillverkar taktila månadskalendrar. Årets tema är musik.

här frågorna, också på hemmaplan. En sådan sak är skärpningen av diskrimineringslagen. Sedan två år tillbaka är bristande tillgänglighet grund för diskriminering, ett faktum som Anne Stigell och hennes kollegor inte drar sig för att påpeka i olika sammanhang.

– Det är logiskt att tillgänglighet inte bara handlar om fasade trottoarkanter utan att det också handlar om den demokratiska rätten till information.

DET SURRAR TILL för fjärde gången i Anne Stigells mobil och hon ursäktar sig för att se så att meddelandena inte är av akut art. Vi träffar henne i bråda årsredovisningstider och kvällen

MTM

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) ska arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån sina förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning. Den producerar och distribuerar litteratur och tidningar i tillgängligt format, bland annat talböcker, punktskriftsböcker, lättlästa böcker, taltidningar samt den oberoende lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor. MTM erbjuder också läsprogram för talböcker i dator och app för mobiltelefon och surfplattor.

före har hon suttit med prognostexter som ska vara inne på departementet nästa dag. Årets siffror ser bra ut. Man landar på runt 4 000 inlästa titlar varav många gjorts på förslag från läsare. I snitt tar det två månader från det att förfrågan kommer in till myndigheten till dess att en bok kan levereras. För en bok med syntetiskt tal gäller runt 35 dagar.

– Jag tycker att det går ganska fort. Men det är klart att det finns önskemål om att allt ska vara färdigt när boken ges ut i svartskrift.

Det är svårt att svara på om det är en tillräckligt stor andel av litteraturen som tillgängliggörs i Sverige, tycker hon.

– I och med att en hel del görs efter inläsningsförslag så möter vi ju en stor del av

behoven hos dem som önskar böcker. Men drömmen vore att bokförlagen själva gjorde sin litteratur tillgänglig, så kunde vi sysselsätta oss med att göra specifika tillgänglighetsanpassningar.

FLER OCH FLER registrerar sig som användare på Legimus och nedladdningarna av talböcker ökar, men Anne Stigell säger att man når långt ifrån alla inom målgruppen. Där har myndigheten ett stort jobb att göra och man behöver hjälp.

– Vi vet att MTM skulle stå sig slätt utan bibliotekarierna som förmedlande länk. Vi har ju inte låntagarna här utan de är i sin stad eller sitt sammanhang. Vår uppgift är att stötta biblioteken och skolorna så att de har all information de behöver om de satsningar vi gör.

När det gäller dagstidningar är det alldeles för få som använder dem i tillgängligt format, tycker hon. Även där skulle biblioteken kunna vara behjälpliga med att sprida information, men framförallt borde tidningsföretagen själva hjälpa till.

– Det finns en stor missuppfattning om att vår målgrupp inte skulle vara en läsande grupp. Det är de ju. De måste bara få förutsättningar och möjlighet att läsa på det sätt de själva vill.

På frågan om vad som känns viktigast just nu blir svaret en upprepning:

– Förutom den demokratiska rätten till information, menar du?

Anne Stigell vill inte säga att hennes yrke är ett kall, men det är ett brinnande intresse och hon har dessutom haft ”förfärligt roligt” under alla dessa år. Nu scrollar hon i telefonen igen.

– Var fasen är den? Jag har ju världens finaste bild, den måste du få se.

Där är den. En medalj i solitt guld för hennes dryga 30 år av ”nit och redlighet i rikets tjänst”.

– Att vara nitisk låter ju inte så roligt men jag är både redlig och har visat nit. ■

I de lugnaste vattnen...

... går de fulaste fiskarna – Möt Fishy!

WE
ARE
LIBRARY
PEOPLE®

Fishy

En fena på smarta funktioner.
Använd som väggdisplay, bokstöd,
bokställ eller... ja; rockhängare!
Kanske vi kan få dig på kroken också?
Lyft fram böcker, få ordning på ytterkläder och annat.
Nappar du på det?

Eurobib®
direct

www.eurobib.se
PART OF LAMMHULTS DESIGN GROUP

Bättre sex på Tingsholm

Peter Rydén rodnar inte längre när eleverna frågar vilka erotiska noveller som är bäst. För andra gången har mediateket på Tingsholmsgymnasiet hottat upp sexhyllan.

”N u svarar jag direkt i stället för att säga ehm, ehm, när en elev frågar vilken bok om erotisk massage som är bäst. Första gången vi köpte in sexhandböcker och ordnade en utställning vågade jag inte säga så mycket utan lät dem mest vara där”, säger Peter Rydén, bibliotekarie på Tingsholmsgymnasiet i Ulricehamn.

Det var 2010 som han insåg att biblioteket behövde bättre böcker om sex. De som fanns var mest skräp. Dessutom stod de tillsammans med böcker om bland annat incest.

Vad gjorde du då?

– Jag tog kontakt med stadsbiblioteket i Helsingborg som hade känt samma sak och gjort en lista över bra böcker. Vi utgick från den. Vi separerade också titlar som hade med sex att göra från dem som handlade om olagliga saker. I höstas hade böckerna blivit slitna och min kollega Karin tyckte att det var dags att uppdatera samlingen. Jag tog kontakt med Helsingborg igen, vi kallar dem för sexbibliotekarierna i Helsingborg, som gjorde en ny lista. Den här gången köpte vi också in erotisk litteratur.

TEXT JENNIE AQUILONIUS
FOTO PETER RYDÉN &
MATS BOGREN

Exempel från sexhyllan

- *Nina Hartleys guide till supersex* är riktigt uppskattad.
- *The Joy of Gay Sex* handlar om manlig homosexualitet och ger en guide i hur man kan göra i olika situationer.
- *Våga cunnilingus*, en guide till oralsex på kvinnor.

"Den skumma hyllan"
har lyfts fram i ljuset.

Hur valde ni böcker?

– Vi har två spår, dels guider till olika sexuella situationer och dels noveller och skönlitteratur. Det har varit viktigt att få med böcker med inriktning mot homo, hetero och queer. Listan var omfattande och nu finns en del böcker riktade mot vuxna, men vi har också köpt in titlar som kan tilltala ungdomar. Böcker som har ett tydligt vuxenfokus, som till exempel ”så här utvecklar du ditt sexliv när du har varit gift i 25 år” har vi valt bort. Om Helsingborg har rekommenderat en bok och det finns fler i samma serie har vi ibland tagit in dem också. Vi har märkt att det är viktigt med en inbjudande framsida som ger en sensuell eller erotisk känsla, men om innehållet är skräp funkar det inte heller.

Varför var det här viktigt?

– Vi ville satsa på ett område som var eftersatt och som eleverna behövde veta mer om. Vi

ville också avdramatisera ämnet, att eleverna inte skulle behöva skämmas och gå till den ”skumma hyllan”. Nu lyfter vi i stället fram ämnet på en egen hylla i fem plan. Den finns på fackavdelningen under medicin, eftersom det handlar om kroppen. Hyllan står i en ljus avdelning som besökarna ser när de kommer in. Det gör att eleverna förstår att böckerna inte är farliga och att personalen tycker att de är okej att prata om.

Hur har eleverna reagerat?

– Vi ser att de blir glada, bladdrar och pratar. Nyligen var det två elever som pratade så högt att jag nästan fick hyscha dem. Vi ser suget efter böckerna, många av dem vi köpte 2010 har blivit rejält slitna. I slutet av förra året gjorde vi en ny utställning och precis som förra gången blir böckerna mycket lånade, erotisk litteratur och novellsamlingar går bäst.

Mediateket

Biblioteket på Tingsholms gymnasium kallar sig sedan några år tillbaka för mediatek för att visa att alla slags medier finns här, från böcker till datorer och nätbase-erade databaser. Målgruppen är eleverna på gymnasiet och vuxenutbildningen i Ulricehamn. Mediateket har resurser för att göra en punktinsats varje år. 2010 och 2016 blev det böcker om sex och erotik. Den senaste satsningen kostade runt 8 000–9 000 kronor.

Den erotiska litteraturen lånas mycket.

Peter Rydén.

– Vi ser också hur böckerna flyttar omkring i mediateket, de ligger alltid på fel ställe så vi förstår att de används. Eleverna kommer också fram och frågar mig saker på ett annat sätt än tidigare.

Hur reagerade ni själva?

– Många gånger har vi rodnat ordentligt. Jag försöker undvika vissa ord ibland, för att det känns skämmigt. Men under hösten har det skett en förändring, jag bestämde mig för att jag måste ta det här och stå för de böcker vi har köpt in.

– Nu kan jag prata om sex och erotik utan att det känns jättekonstigt, även om jag nog fortfarande är lite pryd av mig. Jag har läst eller ögnat igenom de flesta av de nya böckerna och vet på ett ungefär vad de handlar om. Vi har också satt lappar på insidan med en sammanfattning från antingen oss eller stadsbiblioteket i Helsingborg. ■

DEBATT

Vad tycker du?
Skriv du också till
bbl@a4.se

Bojkotta Bok- och biblioteksmässan eller inte? En het debatt föregick Svensk biblioteksförerings beslut (s. 5) att delta på årets mässa trots sitt hot om att utebli om odemokratiska krafter tilläts vara med.

BIBLIOTEKSCHEFER VÄDJAR:

”Stoppa bojkotten!”

Undertecknat av cheferna för biblioteken i:

- Stockholm, Katti Hoflin
- Göteborg, Christina Persson
- Uppsala, Johanna Hansson
- Linköping, Lena Axelsson
- Västerås, Niclas Lindberg
- Örebro, Annica Helga-dotter Påle
- Helsingborg, Catharina Isberg
- Norrköping, Birgitta Hjerpe
- Lund, Karin Bergendorff
- Eskilstuna, Karin Zetterberg
- Karlstad, Åsa Hansen
- Mölndal, Anette Eliasson (från 170320 Göteborg)
- Falun, Karin Hane

V i skriver med anledning av den diskussion som förs i styrelsen kring föreningens fortsatta deltagande på Bokmässan. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning, står det i regeringsformen (SFS 1974:152), en av Sveriges fyra grundlagar. Sedan 2014 finns en liknande formulering i bibliotekslagen: Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Lagstiftaren ger här de offentligt finansierade biblioteken en väsentlig funktion för att säkra och utveckla demokratin.

Att hantera de här skrivningarna i praktiken är ett av de svenska bibliotekens allra viktigaste och samtidigt allra mest komplexa uppdrag. Det kräver reflektion, dialog, eftertanke och mod.

Svensk biblioteksförening är inget bibliotek och därmed inte bundna av lagen. Däremot har man tagit på sig att i många fall företräda och i någon mening tala för sina medlemmar. Bland medlemmarna finns förutom enskilda personer också ett stort antal bibliotek.

Vi menar att en bojkott av biblioteksmässan på grund av att det där finns utställare med åsikter som företrädare för föreningen tar avstånd ifrån, riskerar att allvarligt försvåra biblioteksföreringens möjligheter att trovärdigt och konsekvent agera för bibliotekens betydelse för människors rätt att utan påtryckningar bilda sig en uppfattning. De svenska biblioteken ska, utan politisk eller annan påverkan,

enligt förarbetena till bibliotekslagen, ”präglas av öppenhet för olika perspektiv och stå fri från censur eller andra hindrande åtgärder.”

Ett sätt att närma sig frågorna är att ta utgångspunkt i föreningens stadgar, särskilt i punkterna om att ”verka för att den svenska bibliotekslagen tillämpas och främja dess utveckling” samt att ”tydliggöra bibliotekens roll i den demokratiska processen och värna yttrandefriheten”. I biblioteksföreringens skrift *Vi arbetar i medborgarnas tjänst* finns en teoretisk genomgång av ett förhållningssätt utmejslat av Lester Asheim som något omformulerat skulle kunna se ut så här:

Bibliotek ska:

- verka för och skydda möjligheten till läsning och kommunikation – inte skydda läsaren från innehållet,
  - verka för att en mångfald av perspektiv och åsikter kan framföras – inte begränsa vissa åsikter,
  - stimulera diskussion och till och med kontroverser – snarare än att hålla tillbaka och gå på konsensus
  - ha tilltro till läsarens möjligheter att ta till sig och bearbeta innehåll utan skydd och begränsning
- Vi uppmanar styrelsen att inte med en kortsiktig bojkott äventyra föreningens trovärdighet, utan att i stället med ökad intensitet och öppenhet tillsammans med enskilda och institutionella medlemmar bidra till att problematisera och stödja en utveckling av bibliotekens viktiga arbete med att främja demokrati, tillgång till information och kunskap samt att verka för fri åsiktsbildning. ■

”Vi var stolta när föreningen tog ställning”

UNDER PAROLLEN ”En nazifri Bokmässa 2017” undertecknade 103 författare, publicister och förläggare i september en protest mot Bok- och biblioteksmässan i Göteborg. Det var med stolthet vi medlemmar läste om att även Svensk biblioteks-förening sällade sig till kritiken. När nu föreningen börjar vackla i sitt tidigare beslut att ”Bokmässan måste ställa krav på att deltagande organisationer ställer sig bakom grundläggande värderingar om alla människors lika värde” känner vi oss inte längre lika stolta.

Ett antal bibliotekschefer har opponerat sig mot att föreningen skulle välja bort mässan då ”en bojkott skulle få stor betydelse för föreningens trovärdighet”. Vi tror tvärtom att en helomvändning från föreningens första rakryggade uttalande är det som verkligen skulle komma att skada vår trovärdighet. /.../

Att föreningen inte deltar i ett kommersiellt arrangemang betyder inte att vi ger upp vårt uppdrag kring demokrati och yttrandefrihet. Att en privat aktör väljer att inte bereda utrymme till exakt alla som vill ha plats betyder inte att de cen-

surerar någon. Att däremot stå sida vid sida med dem som bidrar till en otrygg tillvaro för dem som varje dag kämpar för just de frågor föreningen säger sig företräda är att indirekt ge dem legitimitet.

Om biblioteksföreringen ska finnas representerad på mässan måste de medverkande kunna stå för grundläggande värderingar som innefattar de mänskliga rättigheterna. Nya Tider har kopplingar till organisationer som definitivt inte står upp för dessa värden. Yttrandefriheten är ett grundfundament för demokratin och är inget vi kan ta för givet. Men yttrandefriheten är en komplex sak i praktiken och innebär alltid ett ansvar gentemot andra och för det som yttrats. Den innebär också att kritik får riktas

mot vad som sägs. Yttrandefrihet är inte att alla, jämt och överallt kan säga precis vad som helst.

Vi vill framföra att det är rätt att sätta press på Bokmässan. Om den i fortsättningen kommer att låta nazister och fascister hyra monterplats är vår uppmaning till Svensk biblioteksförerings styrelse att inte medverka på en sådan arena. ■

FOTNOT: TEXTEN ÄR NÅGOT REDIGERAD FÖR PUBLICERING.

Undertecknat av:

- Anna-Stina Takala (Bibliotek Botkyrka), Cecilia Gustavsson (Mora bibliotek), Eva-Maria Häusner (styrelseledamot i regionföreningen Stockholm Uppsala Gotland), Henrik Bylund (bibliotekschef i Upplands-Väsby), Ingela Wahlgren (Universitetsbiblioteket i Lund), Maria Långh (Studiecentrum Lunds tekniska högskola), Marie Johansen (enhetschef för biblioteken i Hallunda, Fittja och Alby), Nicolette Karst (Medicinska fakultetens bibliotek, Lunds universitet), Peter Björkman (Hallunda bibliotek, årets Bengt Hjelmqvist-pris-tagare), Petter Herbertsson (Malmö stadsbibliotek), Sonja Viklund (bibliotekschef i Mora), Tiffany Bovin (bibliotekschef i Österåker), Victoria Lagerkvist (Länsbiblioteket Sörmland), Yvonne Haag (Mora bibliotek), Åsa Forsberg (Lunds universitetsbibliotek).

”Att bojkotta vore olyckligt”

I VÅR EGENSAP AV enskilda medlemmar vill vi ge synpunkter på frågan om föreningens deltagande i Bok och bibliotek.

Biblioteksföreringen är en ideell förening och behöver inte följa bibliotekslagen och dess krav på att förhålla sig till fri åsiktsbildning, men att i detta läge överväga att bojkotta Bok och bibliotek anser vi vore olyckligt. Föreningen står i många sammanhang upp för fri åsiktsbildning och som medlemmar anser vi att den bör göra det även i det här fallet. De principer som Bok och bibliotek har antagit för deltagande utställare och som det hänvisas till i medlemsutskicket den 2 februari anser vi är tillfyllest.

Vi vill också kommentera hanteringen av ärendet. Styrelsen har valt att inhämta synpunkter från Regionföreningarna inför sitt beslut den 20 februari. Om styrelsen inte kan enas och nå beslut inom sig, utan väljer att gå ut och inhämta synpunkter så anser vi att det är ogenomtänkt att lämna de institutionella medlemmarna utanför en sådan förfrågan. Det är inte i alla regioner och län som det finns aktiva regionföreningar. De institutionella medlemmarna har en tyngd som inte är mindre än regionföreningarnas och de bör inte förbigås i en sådan här fråga. ■

Undertecknat av:

- Birgitta Markusson (Regionbibliotekschef, Norrbotten), Eva Fred (Konsulent litteratur barn/unga, biträdande länsbibliotekarie, Kultur i Väst), Karin Hansson, (Kultur-utvecklare, Region Västmanland), Katarina Dörsbell (Barnens bibliotek, Kultur i väst), Katinka Borg (Regionbibliotekschef, Jönköpings län), Kristina Hedberg (Regionbibliotekarie i Blekinge och Kronoberg), Lisa Ångman (tf Länsbibliotekarie, Uppsala), Malin Ögland (Regionbibliotekarie, Stockholm), Maria Ehrenberg (Regionbibliotekarie, Halland), Maria Törnfeldt (Länsbibliotekschef, Dalarna), Per-Erik Wik (Länsbibliotekarie, Västernorrland).

Cirkelboom på biblioteken

Kring år 2000 fanns nästan inga bokcirklar alls på folkbiblioteken – i dag är de överallt. Det framgår av ett stort forskningsprojekt som leds av Kerstin Rydbeck, professor i biblioteks- och informationsvetenskap vid Uppsala universitet.

TEXT TIM ANDERSSON
FOTO GETTY

Kerstin Rydbeck
Professor i biblioteks- och informationsvetenskap
FOTO: M. WALLERSTEDT

Under snart fem år har Kerstin Rydbeck, professor i biblioteks- och informationsvetenskap, undersökt ett fenomen som ibland kallas för en folkrörelse: bokcirkarna. I slutet av 2017 ska projektet "Läsarnas cirklar.

En litteratursociologisk undersökning om socialt läsande och läsargemenskap i dagens Sverige" vara avslutat.

Ett viktigt spår handlar om biblioteken. Under de senaste åren har de nämligen varit snabba på att ta tillvara på det växande intresset för bokcirkarna.

– Vid det senaste sekelskiftet kunde man knappt hitta en cirkel organiserad av ett bibliotek. I dag finns de överallt. Enligt den årliga biblioteksstatistiken fanns det år 2015 bokcirklar på biblioteken i cirka 77 procent av landets kommuner, säger Kerstin Rydbeck.

Och det handlar ibland om ganska stora insatser från bibliotekariernas sida. Genom en enkät till samtliga kommunala bibliotek i landet har Kerstin Rydbeck fått en

bred bild av hur de arbetar. I artikeln "Reading Groups in Swedish Public Libraries" från 2016, presenterar hon den: Medan man på en del bibliotek begränsar biståndet till lokaler och tillhandahållande av böcker, erbjuder man på andra dessutom diskussionsfrågor och bibliotekarier som samtalsledare.

– Det finns till och med de som lånar ut sina lokaler efter stängning. Jag träffade en sådan cirkel, utanför Uppsala. De hade fått tillgång till ett eget rum där de kunde komma och gå som de ville.

Om cirkarna för 30–40 år sedan, då böckerna var dyrare, hade tydliga ekonomiska motiv, fungerar de i dag mer som en umgängesform. Många av Kerstin Rydbecks informanter har gett uttryck för att det är just det personliga mötet som lockar. Kanske är det orsaken till att de digitala bokcirkarna inte riktigt tagit sig.

– Man vill diskutera litteraturen i en social samvaro. Vanligt är att man relaterar sina egna personliga erfarenheter till litteraturen. På det sättet får man distans till dem, och de framstår inte som så privata.

FÖR BIBLIOTEKEN ÄR bokcirkarna naturligtvis ett sätt att locka människor till lokalerna, i en tid när det blir allt svårare. Det handlar dock inte så mycket om att hitta nya målgrupper, eftersom den typiska cirkeldeltagaren redan är en biblioteksvän. Schablonen är en välutbildad, medelålders eller pensionerad kvinna med svensk bakgrund.

– Jag har hört argumentet från bibliotekarier att "vi måste vårda våra kärnanvändare, så att de inte överger oss nu när litteraturen blivit så billig och det är så lätt att få tag på den".

Det är klart att man också gärna skulle vilja engagera andra grupper, påpekar Kerstin Rydbeck. Det är dock en stor utmaning. Barn går an. När det kommer till ungdomar och unga vuxna däremot är det svårt att få med dem i cirkelverksamheten.

– Inte ett enda bibliotek som besvarade enkäten hade cirklar för deltagare i åldern 18–25. Den gruppen är känd som den svåraste att nå, eftersom det erbjuds så mycket aktiviteter som konkurrerar om de här personernas uppmärksamhet.

Samtidigt vet vi ju att det finns litteratur för tonåringar och unga vuxna, ofta med magiska inslag, som skapar väldigt starka gemenskaper och identiteter. Kerstin Rydbeck menar dock att det inte alltid är böckerna som är de här gruppernas främsta intresse.

– Jag har försökt få kontakt med Harry Potter-sällskapet i Uppsala, men inte lyckats. Jag tror inte att de är så fokuserade på litteratur, utan mer på filmerna. Tolkiensällskapet å andra sidan spelar rollspel – böckerna förväntas man redan ha läst.

Under året kommer Kerstin Rydbeck att jobba med en stor analys av forskningsprojektet i sin helhet, som så småningom ska resultera i en bok. ■

Biblioteket bäst i öppna landskap

Folkbiblioteket har gått från att vara ett lagerhus till att bli en mötesplats. Eller som arkitekten bakom Århus kulturhus DOKK1 uttrycker det i brittiska socialantropologen Gemma Johns nya rapport, *Designing Libraries in the 21 Century* (2017): "Biblioteket är den plats där stadens liv utspelar sig". I rapporten undersöker Gemma John hur bibliotek i USA och Europa använder designen som ett verktyg för att förbättra besökarnas upplevelse och för att förändra personalens beteende. Hon kommer fram till att den bästa modellen är öppna ytor med god sikt – arkitektoniskt enkelt men ljudmässigt utmanande.

Bekvämligheten har gått för långt

Allt fler prylar blir uppkopplade för att göra livet bekvämare för oss. I artikeln "The Internet of things and convenience" (2016), menar professor Jan Nolin och universitetslektorn Nasrine Olson vid Biblioteks- och informationsvetenskapen på Högskolan i Borås, att det har gått för långt. Den här "alfabekvämligheten" skapar genvägar som bland annat förenklar vårt tänkande. Det är hög tid att vi uppmärksammar utvecklingen, för när tekniken väl blivit allestädes närvarande kommer vi inte längre att kunna välja bort den. Då är vi fast.

Biblioteket 3.0

Om bibliotek 1.0 representerade den gamla lånebiblioteksmodellen, och bibliotek 2.0 ett nytt, interaktivt förhållningssätt, står vi nu inför bibliotek 3.0. Åtminstone enligt danska Ida Jensens uppmärksammade kandidatuppsats från Köpenhamns universitet, "Folkebiblioteket 3.0 som samarbetspartner og netværksfacilitator" (2016). Folkbiblioteket blir en allt viktigare välfärdsinstitution genom att binda samman organisationer och kommersiella aktörer i lokalsamhället, och medborgarna blir medskapare av denna välfärd genom att erbjuda sina resurser i form av kunskap och engagemang.

Passionerad

Sollentuna kommun söker
BIBLIOTEKSCHEF

Är du driven och kreativ? Vill du leda ett bibliotek i stark utveckling med besökaren i centrum? Då har vi kanske jobbet för dig!

www.sollentuna.se/ledigajobb

SOLENTUNA KOMMUN

Kristianstad kommun söker
IT-BIBLIOTEKARIE

Har du erfarenhet av systemansvar, sociala medier och leda projekt samt god förståelse för kopplingarna mellan teknik/bibliotekssystem och verksamhet?

Då kanske du är vår nästa medarbetare!

LÄS MER PÅ:
www.kristianstad.se/jobb

Kristianstads
kommun

Välkomna till jobbtorget!

Nu kan du platsannonsera i Biblioteksbladet – i papperstidningen, på webbplatsen och på facebook. Här hittar du personen du behöver.

I papperstidningen når du ca 9 700 läsare (upplaga 4 300).
På webbplatsen ca 5 000 användare i månaden.
På facebook >1 700 följare.

Priser och info hittar du på biblioteksbladet.se/annonsera

Gustav Fridolin kommer att vara invigningstalare på Biblioteksdagarna 2017.

Utbildningsministern till Biblioteksdagarna

Det här året välkomnar vi utbildningsminister Gustav Fridolin som invigningstalare till föreningens årsmöte och konferens, Biblioteksdagarna. Han kommer att tala om regeringens syn på skolbibliotekens roll i grund- och gymnasieskolan, medie- och informationskunnighet, läsfräm-

jande, samt bibliotekens betydelse för digital delaktighet och det livslånga lärandet.

Biblioteksdagarna, som är de ledande branschdagarna i Bibliotekssverige hålls i Växjö den 10–11 maj 2017.

Hela programmet för Biblioteksdagarna presenteras i mitten av februari. biblioteksforeningen.org.

Björn Orring

Om Biblioteksdagarna

På Biblioteksdagarna i Växjö har du möjlighet att välja mellan 5 studiebesök, 25 parallella seminarier och 4 storföreläsningar. Utöver detta får du möjlighet att mingla och nätverka med människor från hela branschen. I år tjuvstartar vi den 9 maj med studiebesök och dagen avslutas med mingel på Växjö stadsbibliotek. Årsmötet kommer att hållas 15.15 den 10 maj i Växjö konserthus.

FOTO: FREDRIK HJERLING

AKTUELLT FRÅN FÖRENINGEN

HAR DU TIPS eller förslag på något du vill att andra medlemmar ska ta del av, skicka ett mail till Elza Zandi, informationsassistent: ez@biblioteksforeningen.org

KALENDARIUM

27–28 mars

Nu ska hyllan funka också – biblioteket i praktiken

● 2017 års bibliotekskonferens i Umeå: Ofta pratar vi om att användaren är i centrum – men hur gör vi?

Delta i workshops och föreläsningar där du får metoder och idéer att utveckla på ditt bibliotek. Låt dig inspireras och bidra med bra eller dåliga exempel.

Tid och plats: Väven i Umeå 27–28 mars 2017

Arrangörer: Umeå stadsbibliotek, Umeå universitetsbibliotek, Sveriges lantbruksuniversitet biblioteket, Sveriges depåbibliotek och länecentral samt Svensk biblioteksförning – Regionförningen Västerbotten

26–27 april

Mötesplats Open Access 2017

● MOA 2017 öppnar upp brett för olika teman kring open access och tittar närmare på ekonomiska och juridiska aspekter samt forskarstöd och incitament. Konferensen fokuserar på öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och betonar kopplingen till öppen tillgång till forskningsdata. Hur går Sverige vidare mot implementeringen av nationella riktlinjer för öppen tillgång till vetenskaplig information? Hur kan vi samarbeta nationellt och internationellt för att stödja och stimulera forskarsamhället i omvandlingen till ett öppet vetenskapssystem? Och hur kan forskningsbibliotekens roller och funktioner utvecklas i dessa sammanhang?

AKTUELLT FRÅN FÖRENINGEN

HAR DU TIPS eller förslag på något du vill att andra medlemmar ska ta del av, skicka ett mail till Elza Zandi, informationsassistent: ez@biblioteksforeningen.org

KALENDARIUM

10–11 maj

Biblioteksdagarna i Växjö

● Välkommen till Svensk biblioteks-
förenings årsmöte i Växjö! Årsmötet
ramas in av bibliotekens ledande
branschdag, Biblioteksdagarna. På
Biblioteksdagarna i Växjö har du möj-
lighet att välja mellan 5 studiebesök, 25
parallella seminarier och 4 storföreläs-
ningar. Utöver detta får du möjlighet
att mingla och nätverka med människor
från hela branschen. I år tjuvstartar
vi den 10 maj med studiebesök och
dagen avslutas med mingel på Växjö
stadsbibliotek. På tisdagen är det också
träff för Expertnätverket för folkbiblio-
tekschefer.

Tid och plats: Växjö konserthus den 10
maj 15-15.

Anmälan och program hittar ni på
föreningens webbplats!

Upphovsrättsdirektiv i debatt

Med anledning av förening-
ens nya publikation *Röster
om bibliotek och upphovsrätt*
– en antologi, arrangerade
Svensk biblioteksförning den
25 januari en eftermiddag om
upphovsrätsfrågor och hur
de kan påverka bibliotekens
verksamhet.

Programmet inleddes med en
presentation av antologin
där författarna redogjorde
för innehållet i sina artiklar.
Anne Stigell från Myndig-
heten för tillgängliga medier inledde
med att beskriva hur tillgängliggö-
rande av litterära verk för personer
med läsnedsättning möjliggörs genom
§ 17 i upphovsrättslagen. Inga-Lill
Nilsson vid Karlstads universitetsbib-
liotek berättade om hur hon har sett
att upphovsrätsfrågor har blivit allt
viktigare för forskningsbibliotekens
verksamhet. Det handlar ofta om att
vägleda studenter, lärare och forskare
i vad som gäller och vilka avtal som
styr användningen av upphovsrätts-
ligt skyddat material. Hon beskriver
också hur den digitala
utvecklingen har haft
stor inverkan på biblio-
tekens arbete med den
här frågan.

Därefter berättade
Jerker Rydén från
Kungliga biblioteket
om bakgrunden till det
system med kollektiva
avtalslicenser som är etablerad i de
nordiska länderna. Han redogjorde
för tankar som finns om att imple-
mentera modellen i flera andra länder
världen över. Vi fick även en beskriv-
ning av det pilotprojekt som Kungliga
biblioteket genomfört gällande gräns-

*Röster om bibliotek och
upphovsrätt – en antologi
finns att fritt ladda ned på
föreningens webbplats.*

FOTO: FREDRIK HJERLING

överskridande tillgång till digitalt ma-
terial. Jonas Holm från Stockholms
universitetsbibliotek fokuserade på
de utmaningar som både bibliotek
och upphovsrättslagstiftningen står
inför med anledning av samhällets

tilltagande digitalise-
ring. Han redogjorde
också för innebörden
av text- och data-
utvinning och vilka
möjligheter det ger
inom forskningen.
Katarina Renman
Claesson inledde
med att lyfta biblio-

tekens roll i samhällets demokratiska
utveckling och deras unika ställning
att ge fri åtkomst till information
och kunskap. Hon kommenterade
även domen i EU-domstolen gällande
likställandet av e-böcker med analoga
böcker.

*”Under debatten
diskuterades
förslaget kring
text- och
datautvinning.”*

Därefter flyttades fokus till det
förslag till nytt upphovsrättsdi-
rektiv som EU-kommissionen lade
fram under hösten 2016. Johan
Wullt från EU-kommissionens
representation i Sverige redogjorde
för bakgrunden till förslaget och
dess innehåll. Därefter följde en
paneldebatt om direktivet och vad
det har för betydelse för olika in-
tressenter. I panelen deltog Mikaela
Zabrodsky från Svenska förlägg-
gareföreningen, Anna Troberg,
verksamhetsledare på Wikimedia
Sverige, Max Andersson, EU-par-
lamentariker (MP) samt Ulrika
Domellöf Mattsson, styrelsele-
damot i EBLIDA. Under debatten
diskuterades bland annat förslaget
kring text- och datautvinning, di-
gitalisering av kulturarvsmaterial
och kollektiva avtalslicenser. ■

Katarina Wiberg

Var med och påverka – skriv en motion till årsmötet!

2017 ÅRS BIBLIOTEKSKONFERENS

i Umeå: Snart är det dags för Biblio-
teksdagarna 2017 i Växjö. I samband
med dagarna håller Svensk biblio-
teksförning sitt årsmöte. Där samlas
medlemmarna till diskussion om fram-
tiden, väljer styrelse samt beslutar om
verksamhetsinriktning och budget.

Som ordförande i föreningen vill
jag att årsmötena ska vara en plats för
livlig diskussion och meningsutbyte.
Självklart kan mycket lyftas spontant
direkt på mötet men ett effektivt sätt
att påverka är att skriva en motion.
Därför vill jag uppmana dig som
medlem att lämna in en motion till
årsmötet.

Ta chansen! Sista dagen att skicka en
motion är den 10 mars (poststämpelns
datum gäller). ■

**Calle Nathanson,
ordförande Svensk
biblioteksförning**

FOTO: ELISABETH OHLSON WALLIN

Så gör du:

EN MOTION för fram ett förslag som
du vill att årsmötet ska ta ställning
till. Du kan skriva en motion som
enskild och/eller som institutionell
medlem. En motion ska vara skriftlig
och undertecknad. Ditt/dina förslag
ska sammanfattas i beslutspunkter i
slutet av motionen – det man brukar
kalla att-satser. Det är viktigt att
att-satsen formulerar exakt vad det är
du vill att årsmötet ska besluta.

För att många ska förstå syftet
med förslaget är det också bra om
motionen innehåller en bakgrund.
Försök också att beskriva varför du
vill ha ditt förslag genomfört. Undvik
att ta upp flera ämnen i samma mo-
tion. Tycker du flera olika saker – skriv
flera motioner. Ett tips inför mo-
tionsskrivandet är att ta kontakt med
kansliet för att bolla din motionsidé,
då kan du få hjälp, stöd och tips. När
du väl har skickat in din motion – ta
gärna kontakt med någon i styrelsen
och förklara din motion muntligen
också. När du skickat in motionen
kommer styrelsen att skriva ett svar
på den. Både motionen och svaret
skickas ut till alla medlemmar. Om
dina förslag ska genomföras eller
inte bestämmes medlemmarna på
årsmötet.

En lathund för motionsskrivande kan se ut så här:

- Rubrik
- Eventuellt kort sammanfattning
- Bakgrund
- Problem
- Lösning

FOTO: FREDRIK HJERLING

Sista anmälningsdagen för marskonferensen är 19 mars.

Nu ska hyllan funka också – bibliotek i praktiken

OFTA TALAR VI OM ett användarperspektiv – men hur gör vi egentligen? Och hur skapar vi ett attraktivt biblioteksrum såväl fysiskt som digitalt? Ett rum som användaren vill besöka och återkomma till, ett rum som användaren är delaktig i? Senaste åren har marskonferensen kretsat kring frågor som rör bemötande och bibliotekens roll för det demokratiska samhällets utveckling. I år omsätts visioner och uppdrag till den praktiska verksamhet som utförs varje dag. Nu ska hyllan funka också! Välkommen till två dagar fyllda med praktik, metoder och interaktivitet.

Anmälan och program hittar du på föreningens webbplats. Sista anmälningsdagen är 19 mars! ■

Elza Zandi

FOTO: ELISABETH ÖHLSSON WALLIN

Som ett led i föreningens påverkansarbete för en förbättrad upphovsrätt är vi med och undertecknar ett brev till EU-parlamentariker.

FOTO: FREDRIK HJERLING

Brev till EU tar upp tre konkreta problem

EU-kommissionens förslag till reformerad upphovsrätt behandlas just nu i Europaparlamentet. Som ett led i föreningens påverkansarbete för en förbättrad upphovsrätt är vi med och undertecknar ett brev till cirka 300 EU-parlamentariker. Brevet tar upp tre konkreta problem med EU-kommissionens förslag inom utbildningsområdet:

- Avtalslicenser kan inte ersätta lagstiftning. Det finns många fördelar med den nordiska modellen med avtalslicenser, men det förutsätter starka organisationer. I många europeiska länder saknas både tradition och infrastruktur för detta. Dessa licenser är dessutom förenade med stora kostnader, vilket försvårar kunskapsspridning.
- Undantaget för utbildning bör inte begränsas till utbild-

ningsinstitutioner. Det undantar utbildning som anordnas av bland annat museer, bibliotek, arkiv, folkrörelser, samt arbetsplatsförlagd kompetensutveckling, vilket är begränsande och strider mot EU:s mål om livslångt lärande.

- Otydlighet kring digitala och icke-digitala medier. Det är olyckligt att förslaget endast skapar undantag för användning av digitalt material, utan att justera undantagen för icke-digitalt material. Detta skapar förvirring snarare än tydlighet kring vad som gäller; både för dem som genomför utbildningar och för eleverna.

Bland undertecknarna återfinns även IFLA, EBLIDA och Public Libraries 2020. Totalt är det 34 organisationer som undertecknat brevet. ■

Björn Orring

Välkommen till bibliotekens ledande branschdagar!

BIBLIOTEKSDAGARNA
Växjö 10-11 maj 2017
#bibldag17

Svensk
biblioteksförning

HJÄLP BARNEN SOM FLYR!

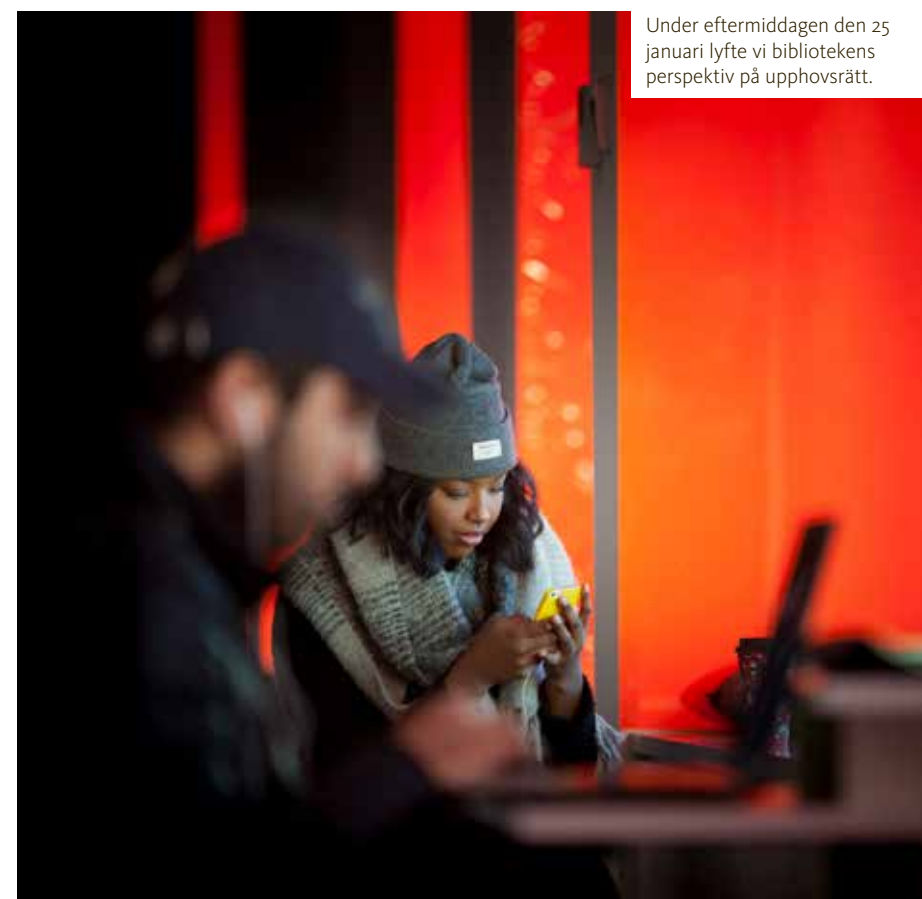
Just nu har vi akuta insatser i bland annat Syrien, Grekland, Italien, Serbien och här hemma i Sverige. Men det räcker inte. Vi behöver din hjälp. Vi behöver bli fler.

Bli Barnrättskämpe på räddabarnen.se

Vår verksamhet kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. Vårt 90-konto garanterar att dina pengar används så effektivt och ansvarsfullt som möjligt.

Rädda Barnen

Under eftermiddagen den 25 januari lyfte vi bibliotekens perspektiv på upphovsrätt.

FOTO: FREDRIK HJERLING

Nu finns det film från upphovsrättsdagen

Den 25 januari anordnade Svensk biblioteksforening en dag om bibliotek och upphovsrätt.

Den europeiska upphovsrätten är på väg att förändras. EU-kommissionen presenterade under hösten sitt förslag till nytt direktiv som nu behandlas. Under eftermiddagen den 25 januari lyfte vi bibliotekens perspektiv på upphovsrätt och diskuterade hur lagar och regler kan underlätta fri tillgång

till information och kunskap.

I paneldiskussionen medverkade EU-parlamentarikern Max Andersson, Anna Troberg från Wikimedia Sverige, Mikaela Zabrodsky från Svenska förläggareföreningen och Ulrika Domelöf-Mattsson från EBLIDA.

Vi presenterade också föreningens nya rapport *Röster om bibliotek och upphovsrätt – en antologi*.

Missade du vår dag om bibliotek och upphovsrätt? Nu finns alla filmer från dagen på vår Vimeo-kanal. ■

Elza Zandi

Nordiskt möte i Stockholm

VARJE ÅR TRÄFFAS de nordiska biblioteksforeningarna för att diskutera gemensamma frågor och hur man vill driva dem internationellt. Det är i huvudsak generalsekreterarna och ordförandena i de olika länderna som möts. I år var det dags att träffas i Stockholm och några av frågorna som diskuterades var de stundande valen till IFLA, innehåll på det nordiska mötet på WLIC i Wroclaw och att eventuellt driva bibliotekspolitiska frågor gentemot Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i samarbete med Föreningen Norden. ■

Jenny Nilsson

FOTO: BJÖRN ORRING

Från vänster: Karin Linder och Calle Nathanson, Sverige, Michel Steen-Hansen och Steen B Andersen, Danmark, Jukka Relander och Rauha Maarno, Finland, Ann Berit Hulthin och Mariann Schjeide, Norge och Kristjana Mjöll J. Hjörvar, Island.

FOTO: ELZA ZANDI

DET ÄR PÅ
WEBBEN
DET HÄNDER!

WE CREATE
THE **LIVING**
LIBRARY

**BK LIBRARY
INTERIORS**

Biblioteksfabriken i *Småland*

@bklibraryinteriors
@wagnerwayfinder

/bklibraryinteriors
/wagnerwayfinder

DIGITAL VÄGVISNING

I molnet, oberoende av plattform

www.wagnerwayfinder.com

WAGNER